

Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec

- **Židan, Dejan. To je izjemen diplomatski uspeh Slovenije : 20. maj - svetovni dan čebel /** Dejan Židan ; [pogovarjal se je] Franc Wakounig.- Decembra lani so Združeni narodi na pobudo Republike Slovenije sprejeli resolucijo o svetovnem dnevu čebel, ki ga bomo odslej vsako leto praznovali 20. maja. O pobudi in poti do njene uresnitve, o pomenu slovenskih zamejskih kmetijskih struktur ter o vlogi EU smo se pogovarjali s slovenskim ministrom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Dejanom Židanom.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 6-7**
- **Priznanje za delovanje v korist narodnih skupnosti : Hrvaški center odlikoval Heinza Tichyja.**- Dunaj. Hrvaški center - središče gradiščanskih Hrvatov na Dunaju - že nekaj let podeljuje osebnostim, ki si prizadevajo v prid gradiščanskim Hrvatov, priznanje, poimenovano metron.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 12**
- **Detela, Lev. V Slovenskem inštitutu na Dunaju o vsakoletnih Evropskih pogovorih o toleranci v Brezah na Koroškem /** Lev Detela.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 12**
- **Wakounig, Franc. Neizbrisno v spomin zapisani dogodki : Pri Cingelcu priče o času nacizma /** Franc Wakounig.- Trata. Številni zgodovinski dogodki v letošnjem letu spominjanja in opominjanja so za SPD Borovlje bili pravi povod za pogovor s pričami časa.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 27**
- **Wakounig, Bojan. Pa je Rožnik odromal na sončno stran Šajde : finale 9. Koroškega pokala v alpskem smučanju /** Bojan Wakounig.- Peca. Najbolj resne drame se v Koroškem pokalu bijejo za Rožnika, iz lesa izklesanega medveda, ki ga kot potujoči pokal prejme najbolj uspešna ekipa. Letos so ga vsekakor pošteno, osvojili Selani.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 29**
- **Polzer, Stanko. Danica mav drhač II - domače in svetovljansko : koncertna premiera v Šentprimožu /** Stanko Polzer ; [pogovarjal se je] Bojan Wakounig.- Šentprimož. Vokalne skupine SPD Danice so se glasbeno spet predručile, med pripravami pa ostajajo garaške. Izpiljeno drugačnost bodo predstavile 7. in 8. aprila.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 32**
- **Krst pri Savici od 13. aprila ob reki Dravi : novi dramski recital Janka Krištofa.**- Celovec. Janko Krištof bo v petek, 13. aprila v farnem domu v Bilčovsu predstavil dramski recital Krst pri Savici. Pesnitev nosi v mislih s seboj že celih 12 let.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 33**
- **Wakounig, Bojan. Omamen vonj po ljubezni : muzikal SPD Zarja /** Bojan Wakounig.- Železna Kapla. Mladi pevci SPD Zarja - in še kakšen zrelejši - so zapeli mednarodno dvojezičen muzikal.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 33**
- **Ustavno sodišče razveljavilo dele protidumpinške zakonodaje : iz odvetniške pisarne Grilc Vouk Škof sporočajo.**- Celovec. Iz odvetniške pisarne Grilc Vouk Škof sporočajo, da jim je v pritožbi na avstrijsko ustavno sodišče uspelo, da je ustavno sodišče razveljavilo prvi del avstrijske protidumpinške zakonodaje. Konkretno gre za določilo, ki je izključevalo odlagalni učinek pritožbe naročnika, če mu je bilo naloženo plačilo varščine. Odvetnik Rudi Vouk, ki je vodil pritožbo, poudarja, daje to v dolgoletnem boju proti avstrijski zakonodaji, ki ne vsebuje tistega, kar pravi njen naslov, prvi večji uspeh.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 13/14 (1./2. apr. 2018), str. 34**

Primorski dnevnik, Trst

- Magična meja presežena, komisija mora na zagovor: manjšine – pod državljansko pobudo Minority Safepack se je podpisalo več kot milijon ljudi. (pv). Primorski dnevnik, 30.3.2018, št. 75, str. 1, 3
- Izbrali nadzornico in revizorja: Gorica – delničarji družbe KB1909 na včerajšnji skupščini. (mm) Primorski dnevnik, 30.3.2018, št. 75, str. 3
- Ivan Žerjal. Dober milijon evrov dobička. Razvoj novega poslovnega modela: Opčine – prva območna srečanja ZKB po združitvi z ZB Doberdob in Sovodnje. Primorski dnevnik, 30.3.2018, št. 75, str. 5
- Literarna zgodovinarica, docentka, prevajalka: in memoriam – Fedora Ferluga (1946-2018). (pd). Primorski dnevnik, 30.3.2018, št. 75, str. 12
- Ivan Žerjal. »V Rimu so nam relativno naklonjeni, a ne vedo, kam naj nas spravijo«: intervju – Peter Černic, predstavnik Slovencev v državnem Višjem šolskem svetu. Primorski dnevnik, 1.4.2018, št. 77, str. 4
- »Nekoč je bila kraška hiša, iz nje je nastala Kraška hiša«: Repentabor – pol stoletja zadruga Naš Kras. Primorski dnevnik, 1.4.2018, št. 77, str. 7
- Vesna Pahor. »Narodni dom pri Sv. Ivanu priložnost za šolsko mladino«: intervju – Neža Kravos, dobitnica prve nagrade Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Primorski dnevnik, 1.4.2018, št. 77, str. 8

- Zatiiranje svobode izražanja ustvarja zelo slabo podobo španske monarhije: Pär Stenbäk, bivši finski zunanji minister. Primorski dnevnik, 1.4.2018, št. 77, str. 14
- Vili Prinčič. Devetdnevni pohod goriških študentov po Kanalski dolini: o pohodih, ko je bila meja še hermetično zaprta, in o ciklostirani brošuri »Gor in dol«, ki jih opisuje. Primorski dnevnik, 1.4.2018, št. 77, str. 25
- Sandor Tence. "Slovenci ne moremo biti več v stalni negotovosti": volilni zakon - Bandelj in Pavšič pisala predsednikoma senata in poslanske zbornice. Primorski dnevnik, št. 78 (4. apr. 2018), str. 2
- Aljoša Gašperlin. Občina Trst ne bo objavila volilnih plakatov v slovenščini: Trst - generalni tajnik Santi Terranova odgovoril občinskima svetnikoma Repinjevi in Svabu. Primorski dnevnik, št. 78 (4. apr. 2018), str. 5
- »V državah članicah EU ne sme biti političnih zapornikov«: katalonija – Ivo Vjgl obiskal Puigdemonta v nemškem zaporu. (B.Br.). Primorski dnevnik, št. 79 (5. apr. 2018), str. 3
- Gibanje TIGR ni bilo zamolčano pred letom 1991: Trst – v TKS predstavitev knjižne izdaje diplomske naloge Tomaža Vuka. (sas). Primorski dnevnik, št. 79 (5. apr. 2018), str. 3

Primorske novice, Koper

- Nataša Čepar. Milijon podpisov za zaščito manjšin: šest dni pred iztekom roka so zbrali zadostno število podpisov za evropsko državljansko pobudo. Primorske novice. 30.3.2018, št. 74, str. 15
- Saša Dragoš. Od humane svobodomiselnosti do rezilnih žic proti ljudem. Primorske novice. 30.3.2018, št. 74, str. 16-17

Delo, Ljubljana

- **Begunci bodo vplivali na izid volitev. Suzana Kos. Delo, 30.03.2018, str. 2**

Politika. Spomladi se bo povečal pritisk migrantov na meje – Varnostno vprašanje bo determiniralo predvolilni čas Ljubljana – Varnostno-obveščevalna agencija in policija sta obveščeni o večjem številu migrantov v BiH, ki bodo spomladi poskušali priti v EU tudi čez Slovenijo. Vpliv teh premikov na varnost se lahko v volilni kampanji populistično napihne.

Če bi se zgodil nov begunski val, bi to povsem determiniralo čas pred volitvami, vsekakor bolj kot vse druge teme, ocenjujejo nekateri politični analitiki v zvezi z neuradnimi informacijami, da je na morebitni nov migrantski val, zlasti iz Cazinske krajine, opozorila tudi varnostno-obveščevalna agencija.

Večje premike migrantov bi lahko za povečanje podpore volivcev izkoristila predvsem SDS, ki je znana po svojem odklonilnem stališču do njih. Varnost je ena osrednjih točk volilnega programa NSi, medtem ko je na primer v osnutku programa SD zapisano, da je rezilno žico na meji treba nemudoma odstraniti.

Na ozemlju med Grčijo in BiH je zdaj okoli 50.000 migrantov, po nekaterih ocenah jih je precej več od uradnih podatkov in mnogi od teh ljudi se bodo spomladi – po zimi, izboljšanju vremena ter upadu rečnih vodostajev – odpravili na pot in se v EU poskušali prebiti prek BiH. Ta pričakovanja potrjujejo tudi v policiji.

»Z izboljšanjem vremenskih razmer pričakujemo več poskusov nezakonitega prestopa meje. Za učinkovitejše varovanje meje si vsak dan izmenjujemo informacije in usklajujemo načrtovanje aktivnosti. Še pred množičnim prilivom ilegalnih migracij v letih 2015 in 2016 je slovenska policija pri nezakonitih prehodih meje opazala sezonska nihanja. Tako je število nezakonitih prehodov meje pozimi vedno upadlo, odstotek je bil povezan z vremenskimi razmerami tako v bližnji regiji kot na celotni smeri nezakonitih potovanj,« razlagajo v policiji. Poudarjajo, da so z razmerami na zahodni balkanski poti ilegalnih migracij ažurno seznanjeni. Podatke vsak dan pridobivajo od policije v BiH, Srbiji in na Hrvaškem ter Frontexa ter med drugim iz poročil diplomatsko-konzularnih predstavništev, naštevajo in poudarjajo, da se podatki sprotno osvežujejo in dopolnjujejo, konkretno tudi podatek o zgostitvi migrantov v okolici Velike Kladuše.

Cazinska krajina, najkrajša pot do Slovenije

»Dejstvo je, da je na poti proti EU veliko ljudi obtičalo v 'vichah', med Grčijo in Hrvaško. Prav Hrvaška bo prva, ki bo pod pritiskom. Zdaj ne govorimo o tako velikem številu migrantov kot ob zadnji migrantski krizi. Predvsem se bodo dogajali poskusi ilegalnih prestopov meje, kar pomeni, da bodo tudi postopki potekali skladno s schengenom. Te ljudi bodo relativno hitro vračali nazaj v izhodiščne države. Cazinska krajina ni tako geografsko ugodna za takšne migracije, gre pa zagotovo za najkrajši kopenski koridor do Slovenije čez hrvaško ozemlje, ki je poleg tega relativno slabo poseljen zaradi posledic vojne na Balkanu v 90. letih. Za tihotapce je zato lahko to gotovo zanimiva pot,« pojasnjuje obrambni analitik Klemen Grošelj. Povečano število poskusov ilegalnih prehodov meje bo zagotovo precejšnja dodatna obremenitev za slovensko policijo. Če bodo na mejah mešane patrulje, bo pod pritiskom tudi slovenska vojska. »Za sistem notranje varnosti bo to velika obremenitev, še zlasti zato, ker je slovenska vojska že zdaj na robu svojih zmogljivosti, to bo stres za sistem in deloma za državo, vendar se bo po mojem mnenju slovenski varnostni sistem sposoben spoprijeti s tem izzivom v okviru svojih rednih zmogljivosti,« dodaja Grošelj. Če pa ne bo tako, bo potrebno ukrepanje, pri tem pa bo ključno tudi to, da bomo v predvolilnem času in bi se lahko ta vprašanja populistično napihovala. Negotovo je tudi, opozarja sogovornik, kako bomo odzivni, ker imamo vlado, ki opravlja le tekoče posle.

- **O priznanju Palestine 6. Aprila. STA. Delo, 30.03.2018, str. 2**

Izredna seja

Na kratko

Ljubljana – Poslanci bodo na izredni seji, ki je sklicana za 6. april, obravnavali predlog Levice za priznanje Palestine kot neodvisne in suverene države. Vendar je negotovo, ali se bodo na koncu lotili predlaganega sklepa. Predsednik DZ Milan Brglez, ki je podprl sklic izredne seje, je prejšnji teden nakazal, da bi poslanci na koncu sprejeli le deklaracijo o pomembnosti priznanja Palestine.

- **Nemški odvetnik zahteva izpustitev. Barbara Kramžar, dopisnica. Delo, 30.03.2018, str. 6**

Puigdemont v zaporu. Wolfgang Schomburg: Površna španska obtožnica ne bo prestala sodne preizkušnje

Berlin – Katalonski voditelj Carles Puigdemont bo velikonočne praznike preživel v nemškem zaporu, potem ko so ga minulo nedeljo zaradi španske tiralice aretirali po prestopu meje z Dansko. Številni Nemci so zaradi tega ogorčeni. Po eni od javnomnenjskih raziskav jih več kot polovica zagovarja njegovo izpustitev. Njegov nemški odvetnik Wolfgang Schomburg to odločno zahteva od nemške vlade.

Čeprav gre za nekdanjega predsednika Katalonije, Carles Puigdemont v zaporu v Neumünstru nima privilegijev, so sporočili s pravosodnega ministrstva severnonemške dežele Schleswig-Holstein. Dodali so, da je katalonski voditelj sam tako hotel in čaka na odločitev o svoji usodi v sedem ali devet kvadratnih metrov veliki celici s posteljo, mizo, omaro, sanitarijami in televizijskim aparatom, a brez dostopa do interneta. Kolikor je znano, ga doslej ni obiskal noben nemški deželni ali zvezni voditelj, lokalni novinarji so pred zaporom zasledili le poslanca v evropskem parlamentu Berndta Luckeja. Liberalno-konservativni ustanovitelj Alternative za Nemčijo (AfD), ki se je leta 2015 sprl z vse bolj nacionalističnimi politikami te stranke in odšel na svoje, se je v sredo poldrugo uro pogovarjal z najbolj razvpitim zapornikom v državi. Lucke je zahteval, naj separatističnemu voditelju dovolijo čakanje na odločitev sodišča na svobodi, saj naj bi bil pripravljen dati častno besedo, da do tedaj ne bo zapustil Nemčije.

Oče, sin in pismo vladi

Zaradi velikonočnih praznikov ni verjetno, da se bo to zgodilo, pa tudi zato, ker je Puigdemontov primer čedalje večja preizkušnja tako za nemško pravosodje kot za politiko. Nemška odvetnika katalonskega voditelja od vlade v Berlinu zahtevata izjavo, da ne bo odobrila izročitve Španiji, in poudarjata, da je politična privolitev nujna ne glede na odločitev sodišča. Wolfgang in Sören Schomburg v pismu vladi ocenjujeta, da so obtožbe proti Puigdemontu neosnovane in očitno politično pogojene, zato bi bila izročitev nedopustna. Oče in sin verjameta, da bi morali biti izražanje neprijetnih mnenj, demonstracije in referendum v Evropi »osvobodjeni državnega preganjanja«, kot pismo navaja časopis Süddeutsche Zeitung. Nemška vlada, ki je doslej zagovarjala Španijo kot demokratično pravno državo, bo morala dobro razmisliti, kako odvzeti eksplozivnost primeru Puigdemont, saj odvetnik Wolfgang Schomburg ni kdorkoli. Nekdanji sodnik najvišjega nemškega kazenskega in civilnega sodišča je bil tudi eden od sodnikov mednarodnih kazenskih sodišč za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije in Ruande, zdaj pa verjame, da nenatančna in površna španska obtožnica ne bo prestala sodne preizkušnje. Nevzdržna naj bi bila že obtožba o nasilnosti, saj v svojem mandatu nikoli ni izvrševal ali podpiral nasilja, obtožba o korupciji pa avanturistična, ker po odvetnikovi razlagi temelji na stroških za izvedbo referenduma o neodvisnosti. Če Carles Puigdemont ne bo kmalu na svobodi, je odvetnik Schomburg napovedal pritožbo na nemško ustavno sodišče.

Prijateljica Katalonije

Po eni od javnomnenjskih raziskav tudi tesna nemška večina nasprotuje Puigdemontovi izročitvi Španiji. Za časopis Die Welt je agencija Civey proučila, da 51 odstotkov vprašanih to zavrača, 35 odstotkov se strinja, 14 odstotkov vprašanih pa je neodločenih. Rezultati se razlikujejo po strankarski pripadnosti anketiranih. Najbolj proti so pripadniki nacionalistične AfD in skrajno leve Levice, zeleni in socialdemokrati so približno v povprečju, tesna večina pripadnikov konservativne unije CDU/CSU pa zagovarja izročitev Španiji.

Španska policija je medtem sporočila, da so v Barceloni aretirali katalonska policista, ki sta se pripeljala v Nemčijo z istim avtomobilom kot Carles Puigdemont, kot so sporočili na twitterju, ju sumijo »zločina skrivanja kriminalca«. Aretiran naj bi bil tudi neimenovani profesor zgodovine, ki je bil v času aretacije z nekdanjim katalonskim predsednikom. Na Škotskem se je predala oblastem nekdanja katalonska ministrica za izobraževanje Clara Ponsatí, za katero je Španija prav tako razpisala tiralico, a se bo lahko zagovarjala s prostosti. Tudi 61-letna predavateljica na ugledni univerzi St. Andrews zavrača obtožbe o nasilnem uporu in poneverbi javnih sredstev ter se bo z vsemi pravnimi sredstvi borila proti izročitvi Španiji. Odvetnik Aamer Anwar se je v njenem imenu zahvalil za podporo škotskemu prebivalstvu, škotski voditeljici Nicolii Sturgeon in drugim politikom: »Škotska je bila resnična prijateljica Katalonije v njenih najtemnejših urah.«

- **Avstrijci zadovoljni s Kurzem. Boris Čibej. Delo, 31.03.2018, str. 4**

Sto dni turkizno modre vlade. Njeno delovanje podpira 53 odstotkov državljanov

Pred dnevi je minilo sto dni od rojstva nove avstrijske vladne koalicije med vodilno ljudsko stranko kanclerja Sebastiana Kurza in svobodnjaki, ki jih vodi podpredsednik vlade Heinz-Christian Strache. Čeprav vlada ni naredila vsega, kar je obljubljala, njeno delovanje še vedno podpira več kot polovica Avstrijcev.

Ko je pred tremi meseci po prepričljivi zmagi na volitvah 31-letni voditelj prenovljene »turkizne« Ljudske stranke (ÖVP), ki je bila prej manjša vladna partnerica nekoč vladajočih socialdemokratov (SPÖ), v vlado povabil »modre« svobodnjake (FPÖ), je politični analitik Fritz Plasser izjavil, da »se je ta koalicija odločila, da bo v temeljih spremenila državo in vse postavila v negotovost«. Čeprav je marsikateri temelj res zamajala, pa tega vlada, ki so jo pretresala javna razkritja o še vedno navzočih nacističnih simpatijah in povezavah članov populistične FPÖ, v prvih stotih dneh še ni radikalno storila.

Do zdaj se je njena politika osredotočala na zmanjševanje državnega dolga, razbijanje socialnega sistema in zaostrovanje priseljenke politike. Vsekakor se je porušilo zaradi globalizacije že tako omajano ravnotežje med »delom« in »kapitalom«, ki sta ga prej zagotavljali njuni tradicionalni zastopnici SPÖ in ÖVP, pod udarom pa so se znašli tisti, ki nimajo več vplivnih lobijev, da bi jih varovali. Tako obljubljeno davčno reformo so preložili, prav tako so se izognili preoblikovanju pokojninskega sistema, pač pa so razveselili turistično dejavnost, ki so ji davke znižali s 13 na deset odstotkov.

Pas so zategovali tisti, ki imajo najmanj

Letos vlada obljublja, da bo prvič v zadnjih 65 letih ne le uravnotežila državne bilance, ampak celo pridelala okoli pol milijarde evrov proračunskega presežka, čeprav številni kritiki opozarjajo, da so to bolj pobožne želje oziroma računi brez krčmarja. A varčevanja so se lotili tako, da so začeli pas zategovati tistim, ki so že do zdaj najmanj imeli: brezposelnim, ki so jim znižali podporo, tujim delavcem, ki so jim oklestili otroške dodatke, in beguncem, ki so jim omejili finančno podporo in pomoč pri procesu integracije. Pri tem so bili tako temeljito neizprosni, da se je oglasil sam poglavar avstrijske katoliške cerkve kardinal Christoph Schönborn, ki je vlado opomnil, da je njena krščanska dolžnost, da ščiti najrevnejše.

Ne glede na vse škandale je koaliciji uspelo ohraniti notranjo enotnost, kar je precej drugače, kot je bilo v času prejšnje vlade, ko so v javnost takoj prišle vse razprtije med koalicijskima partnericama. Zadnje javnomnenjske raziskave kažejo, da

je z delom vlade zadovoljnih 53 odstotkov Avstrijcev, medtem ko je bilo v zadnjem obdobju prejšnje rdeče-črne koalicije nad delom vlade navdušenih le okoli 20 odstotkov prebivalcev severne sosedice. Kritiki mlademu kanclerju očitajo, da je preveč popuščal manjši koalicijski partnerici. Ne le v politiki do migrantov, ki v celoti sledi smernicam ksenofobičnih svobodnjakov. Nekadilec Kurz si je veliko ogorčenja prislužil, ker je privolil v zahteve kadilca Stracheja, da se odreče zakonu o popolni prepovedi kajenja v gostinskih lokalih, ki bi moral začeti veljati 1. maja. Medtem ko je poskušal mladi kancler delovati zadržano in pomirjaljoče, čemur kritični komentatorji pravijo površinsko in naučeno brezvsebno, se je podkancler Strache po njihovem mnenju vedel kot kak slon v trgovini s porcelanom. Povsem nasprotno menijo v najbolj branem avstrijskem tabloidnem dnevniku Kronen Zeitung, kjer so zapisali, da se je vodja svobodnjakov z vstopom v vlado zelo umiril. A to mu ni prineslo večje priljubljenosti med prebivalstvom, je pokazala javnomnenjska raziskava, ki jo je ob »stodnevnicu« vlade za ta tabloid pripravila agencija IMAS. »Tradicija se nadaljuje« so zapisali v »kronskem časopisu« o podatku, da je tako kot prej, ko je bil še vodja opozicije, tudi zdaj Strache za 53 odstotkov Avstrijcev nesimpatičen, v pozitivni luči pa ga vidi le 30 odstotkov vprašanih.

Po sto dnevih vladanja je kancler Kurz bolj priljubljen kakor kadarkoli prej. Čeprav ga ena četrtnina ne mara, je »simpatičen« za kar dve tretjini Avstrijcev. Precej slabše se je odrezal njegov nekdanji vladni šef, predsednik zdaj opozicijskih socialdemokratov Christian Kern, ki so mu namerili 51-odstotno priljubljenost, hkrati pa se zdi »nesimpatičen« kar 34 odstotkom Avstrijcev. Če bi imeli v Avstriji neposredne volitve kanclerja, bi za Kurza glasovalo 46 odstotkov, za Kerna 26 odstotkov, za Stracheja pa osem odstotkov volivcev. Na novih volitvah bi spet zmagala ljudska stranka, čeprav ta ne bi dobila takšne podpore volivcev kot njen voditelj, a je raziskava pokazala, da sta socialdemokratska in svobodnjaška stranka med ljudstvom bolj priljubljeni kot njuna voditelja.

A če bi bile nove parlamentarne volitve jutri, bi bili rezultati podobni tistim pred tremi meseci. Ljudska stranka bi dobila še več glasov, svobodnjaki bi jih približno štiri odstotke izgubili, opozicijski socialdemokrati pa kak odstotek pridobili. »Od zadnjih volitev v razpoloženju volivcev ni bilo bistvenih sprememb,« je pred dnevi za novičarsko agencijo APA povedal politični analitik Thomas Hofer. »Po sto dneh na oblasti so v vladi lahko zelo sproščeni.«

- **Stari schengen na smrtni postelji. Peter Žerjavič. Delo, 31.03.2018, str. 5**

Bruselj – »Če umre schengen, umre Evropa,« je mantra evropskega komisarja za notranje zadeve Dimitrisa Avramopulosa. A več kot dve leti in pol po prvih uvedbah nadzora na notranjih mejah kot posledici migracijske krize vrnitve k »staremu« schengnu ni na obzoru.

Četudi ni več nevarnosti migracijskega vala, kakršen je med poletjem 2015 in pomladjo 2016 povzročil globoko krizo v EU, Avstrija, Danska, Nemčija, Norveška in Švedska vztrajajo pri nadzoru na notranjih mejah. Z njimi je še Francija, ki je po terorističnih napadih novembra 2015 dve leti imela izredne razmere in izvajala podobne ukrepe. Evropska komisija je sicer kot rok za vrnitev k polnemu izvajanju schengna postavila konec leta 2016, nato je maja lani sporočila, da zadnjič odobrava podaljšanje za pol leta. Na terenu se ni veliko premaknilo.

Pet držav je jeseni bolj ali manj na lastno pest podaljšalo nadzor do 12. maja letos in Francija do 30. aprila. Več članic, tudi Slovenija, podaljševanje obravnava ne samo kot neutemeljeno, pretirano in gospodarsko škodljivo, ampak tudi kot vsaj izigravanje zakonodaje EU. Odziva evropske komisije s kritikami ni bilo. Že od septembra pa je v postopkih njen predlog prenove schengenske zakonodaje. Z njim bi omogočili še daljše nadzore, a zgolj v skrajnem primeru in s postopkovnimi jamstvi, da bo preverjanje potnikov izjema in da ne bo zlorab.

Časovno omejitve za nadzor bi v primeru resne grožnje javnemu redu ali notranji varnosti (denimo s čezmejnimi terorizmom ali neregularnimi migracijskimi tokovi) podaljšali s šest mesecev na eno leto. Če grožnja traja dlje, bi lahko nadzor trajal največ dve leti.

Predvsem v prizadetih državah članicah in številni v evropskem parlamentu vidijo predlog evropske komisije kot nadaljnje spodkopavanje schengna. »To bi bila legalizacija nezakonite prakse držav,« meni evroposlanka Tanja Fajon, ki je poročevalka evropskega parlamenta za prenovo schengna. V osnutku poročila med drugim opozarja, da bi nadzor utegnil skupno trajati pet let, čeprav bi po osnovnem načelu schengna lahko bil dovoljen le v strogo omejenem obsegu in času. Ohranjanje nadzora v nekaj članicah po njenem vodi k zlorabam. Poleg tega opozarja, da evropska komisija sploh ni naredila ocene učinkov, če bi bili predlogi sprejeti in uresničeni. Po mnenju Fajonove podaljševanje za več kot šest mesecev ne bi smelo biti mogoče brez odobritve v svetu EU. »Cilj bi moral biti, da se schengen ohrani kot prostor svobode. Predlogi evropske komisije so slabi in nesprejemljivi. Res lahko končamo na poti razkroja schengna,« je povedala.

Bolgarija, ki predseduje svetu EU in si sama prizadeva ostati članica schengna, je naklonjena končanju nadzora. Zunanja ministrica Ekaterina Zaharieva je pred kratkim v Die Weltu pozvala pet držav, naj čim prej končajo nadzor, ki da škoduje gospodarstvu in je v nasprotju z evropsko vrednoto prostega gibanja. Pri bolgarskem predsedstvu so nam pojasnili, da so njihova prizadevanja osredotočena na pravočasno spremembo pravil in sprejetje kompromisa, ki bo omogočil ohranjanje zaupanja med članicami in celovitost schengenske zakonodaje. Cilj so »zadostne varovalke, da bo notranji mejni nadzor vpeljan le v skrajnem primeru«.

- **Junckerjeva komisija dela napake. Prototip tega je morda slovensko-hrvaški spor. Intervju: Matej Avbelj, pravnik. Pogovarjala se je: Saša Vidmajer. Delo, Sobotna priloga, 31.03.2018, str. 4-6**

Pravnik

Matej Avbelj

Je izredni profesor za evropsko pravo (letnik 1980) na Fakulteti za evropske in državne študije. Raziskovalno se ukvarja z ustavno teorijo evropske integracije, transnacionalnim pravom, vladavino prava. Pogovarjala sva se o Evropi – posebej kritičen je do ljudske stranke, ki vleče zavoro –, volitvah v evropski parlament, postideološki politiki in populizmu.

Kam gre Evropska unija? Po pol leta naposled vidimo zagon francosko-nemškega motorja, a institucionalne reforme očitno ne bodo zelo vsebinske.

Zdi se, da Evropska unija in njeni voditelji nadaljujejo politiko pragmatizma, drobnih korakov. V dobrih časih se zdi to spet vzdržno. Pozabljamo pa, da se bo obdobje gospodarskega razcveta enkrat neizogibno končalo, in če takrat Evropska unija ne

bo znatno spremenila načina delovanja in strukture, če se ne bo lotila resnih reform v smislu dokončanja evropske monetarne in fiskalne unije, tedaj takšna, kot jo poznamo, nove ekonomske krize ne bo zdržala. Smo v trenutku, ko je morda še skrajni čas za kvalitativni preskok naprej. Bojim pa se, da evropski voditelji, čeprav se tega zavedajo, na to niso pripravljani.

Unija ima velike težave z legitimnostjo. Kako bo shajala, če stvari ostanejo take, kot so?

Evropska unija v smislu legitimnosti zgodovinsko počiva na dveh temeljih. Eden je etični, EU je projekt zagotavljanja trajnega miru. To je izjemno močna etična dimenzija, nagovarjala je predvsem tiste generacije, ki so vojno poznale. Druga dimenzija legitimnosti je bila vselej funkcionalna in pomeni proizvodnjo koristnih učinkov. Evropska unija je države članice dopolnjevala na tistih področjih, kjer same določenih ciljev niso mogle več doseči. S krizami sta se oba temelja razrahljala: funkcionalne izhodne legitimnosti ni, in ko izhodne legitimnosti ni, ljudje pozabijo tudi na etične dimenzije. To na kratko pomeni, da Evropska unija vse bolj potrebuje politično legitimnost. Prej sem govoril, da moramo za dopolnitev monetarne unije razviti tudi fiskalno unijo. Fiskalna unija za seboj potegne evropske davke. Evropski davki zahtevajo evropsko politično skupnost, torej evropsko demokratično legitimacijo – to je, da se državljani članic zavedajo, da so tudi državljani Evropske unije, in jo vzamejo za svojo kot politično skupnost. Te zavesti še vedno ni, niti nacionalni politični akterji ne delujejo v smeri, da bi se razvila.

To bi lahko bila potem tista evropska zgodba? Ker vemo, Evropa je ostala brez zgodbe.

Evropska zgodba se je izčrpala s krizami, čeprav jo na neki način še vedno ima, ideja trajnega miru je nekaj, kar se ne izčrpa. Dodatna evropska zgodba je, da si želimo ohraniti svoj način življenja, evropski način življenja je vendar boljši od številnih drugih. V mislih imamo ekonomski liberalizem, ki je specifično kombiniran s precejšnjo mero družbene solidarnosti. In tega države članice v globalnem kontekstu same ne morejo več zagotavljati, zato nujno potrebujemo EU. Evropsko zgodbo je v času krize zelo težko prodati ali prenesti do povprečnega volivca, ki še vedno živi v nacionalni demokratični iluziji.

Je v Evropski uniji zavedanje, da tako ni več mogoče naprej?

Vsak evropski državnik, ki ima relativno dobre svetovalce, se zaveda, da je struktura, ki obstaja, na srednji rok nevzdržna. Problem pa je, da politika vselej deluje na kratki rok in da morajo biti politiki, ki prihajajo iz držav članic, ponovno izvoljeni v nacionalnih političnih kontekstih. Svojo politično prihodnost gledajo skoraj izključno skozi nacionalna očala, kvalitativni preskok v smislu nadgradnje Evropske unije zanje pomeni tveganje pri zmožnosti izvolitve. Manjkajo nam nacionalni voditelji, ki bi bili hkrati državniki evropskega kova in bi svojo nacionalno politično usodo dali na tnalno za uspeh evropskega političnega projekta. To smo imeli po drugi svetovni vojni.

Takih ni več ...

Tudi čas je deloval tako, da jih je v to prisilil. Ustanovni očetje Evropske unije, še zlasti Jean Monnet, so zelo dobro razumeli, da tako kot ljudje se tudi države in politiki spremenijo samo takrat, ko je to neizogibno. Med krizami je bilo jasno, da so spremembe potrebne, v času gospodarskega razcveta je občutek tega ponovno izpuhtel.

Priporočate tudi o tem, da sta Francija in Nemčija pri reformnih prizadevanjih precej sami?

Če pogledamo diapazon debate z vidika vizije evropske integracije, vidimo dva ekstrema: na eni strani Veliko Britanijo, ki odhaja, na drugi nemške socialne demokrate, ki so v relativno kratkem času zahtevali Združene države Evrope, kar je tudi svojevrstna utopija. Vmes je nagnetenih kup evropskih držav, med katerimi je Francija bližje integracijskemu konceptu, Nemčija je nekako na sredini s klasičnim pragmatizmom Angele Merkel, ki želi uravnavati vse strani, najbližje dezintegraciji oziroma ohlapni integraciji so višegrajske države, ki poudarjajo svojo suverenost. Nedaleč stran so tudi skandinavske države, zbrane ob Nizozemski, ki poudarjajo svojo suverenost, vendar ne iz nacionalnih, instrumentaliziranih političnih razlogov, temveč v skrbi za preraščanje bogastva s severa na jug. Komisija pa se giblje nekje med Nemčijo in Francijo, voz se bo verjetno malce pomaknil od sredine v prid integraciji, ampak bojim se, da premalo za vzdržnost Evropske unije v prihodnjih desetih letih.

Vas je presenetil apel osmih severnoevropskih držav članic proti radikalni reformi evroobmočja?

Na neki način ne, na neki način ja. Apel lahko razumemo tudi v kontekstu pogajanj, ustavna razprava so na neki način pogajanja. Države se zavedajo, kaj je treba storiti, ampak želijo za to čim manj plačati. Tako jim narekuje njihova odgovornost do nacionalnih elektoratov, ki ne želijo pošiljanja denarja z bogatega severa na jug. S tega vidika nisem bil presenečen. Presenečenje pa je, ker gre za zgledne države in dobre, urejene politične skupnosti, v tem kontekstu bi bilo pričakovati neki input za integracijo v prihodnje.

Vidite smisel velike koalicije v Nemčiji? V koalicijski pogodbi je zelo poudarjena Evropa, obenem ni vtisa, da bi reforme lahko bile substancialne. Koliko evropskega zagona bo prinesla nova velika koalicija? Po drugi strani bo dolgoročno najbrž povzročila še večjo rast desnega ekstremizma, ali ne?

Zgodovinsko gledano je usoda Nemčije vedno determinirala tudi usodo Evrope. Evropsko unijo, kakršno imamo danes, imamo zaradi Nemčije, je odgovor na nacistično Nemčijo in prispevek Nemčije, ki se je pokesala za nacizem. Če bi se kadar koli v prihodnosti zgodilo, da bi evropska ideja v Nemčiji zamrla, potem tvegamo, da Evropske unije ne bo več. Z vidika velike koalicije je zelo dobro, da imamo klasični politični pragmatizem Merklove z zavzetostjo za Evropsko unijo in še bolj poglobljeno solidarnostno idejo nemške socialdemokracije, ki želi trenutno ekonomsko unijo z bolj socialno Evropo. Ali bo to zadostovalo za preživetje socialne demokracije, pa bomo videli; odvisno, kako uspešen bo projekt. Če ne bo, bo to dokončen potop socialdemokracije, verjetno tudi zmanjšanje števila glasov sredinskima krščanskima demokratiškima strankama v Nemčiji in neizogiben vzpon skrajne desnice in skrajne levice. To utegne Nemčijo destabilizirati in destabilizirana Nemčija pomeni brez dvoma destabilizirano Evropsko unijo.

Celotna konstelacija je izjemno krhka, tako krhka, kot morda ni bila še nikoli, govorim o politični konstelaciji v dveh ključnih državah. Če evropski projekt ne bo uspešen, se bosta tudi ti začeli politično sesuvati sami vase in potem Evropske unije ne bo več mogoče skrpati skupaj, sploh zato, ker nima lastne supranacionalne politične osnove, ampak še vedno sloni na tem, kar se politično zgodi v temeljnih državah članicah.

Mimogrede, ko omenjava desnico in levico: zakaj gre prvi razmeroma dobro, medtem ko je druga brez idej, niti sama sebi ne verjame več?

Pravzaprav gre obema slabo, tako »normalni« levici kot »normalni« desnici. Normalna levica, socialdemokracija, je povsod v Evropi izgubila, ker je volivci ne prepoznavajo več kot stranko, ki naslavlja dejanske, življenjske probleme. Z globalizacijo, ko sta se delavski razred in nižji srednji razred znašla pod velikim pritiskom, se je socialdemokracija zapletla v identitetno politiko. Kar je sicer krepostno, vendar pomeni preveč ukvarjanja z vsakokratnimi kulturnimi manjšinami in premalo z jedro bazo socialdemokracije. Na drugi strani, kot poudarjajo politični teoretiki, med drugim Jan-Werner Müller, je tudi klasična krščanska demokracija v krizi, nenehno jo spodjedajo populistične stranke s skrajnega desnega roba. Evropske sredinske desne stranke so v dilemi: ali zatrete populiste tako, da zavzamejo njihov pol in postanejo bolj populistične, vendar se odrečejo tistemu, kar so zgodovinsko zagovarjale. Politični center je postal zelo šibak, konvencionalne politične stranke, ki nagovarjajo zmerne volivca, so, kamor koli pogledamo, tudi Nemčijo, v krizi.

In politično nestabilna, a vseeno pomembna Italija? Kje je v politični konstelaciji brez Britanije oziroma spremenjenih evropskih razmerij?

Italija je ustanovna članica in ena večjih držav, daje kulturno identiteto celotni Evropski uniji, do teh volitev je bila jedrna država, zelo proevropska, tako rekoč brez sence dvoma. Na teh volitvah je prvič prišlo do večjega zasuka, antievropski narativ poganja številne stranke, zlasti Gibanje 5 zvezd in bolj skrajne stranke. Po drugi strani se moramo zavedati, da je Italija na neki način ekonomski mrtvec, življenjsko je odvisna od Evropske unije, za preživetje si bo želela poglobitev evropske integracije tudi zato, da bodo sredstva s severa, transferne unije, držala pokonci italijansko ekonomijo. Italija je hkrati tista država, ki je v Mediteranu na udaru vseh migracij, teh tokov sama ne more vzdržati, potrebuje EU. Je zelo krhka, nepredvidljivo je, kakšno vlado bodo sestavili, če sploh. Pravzaprav imajo same slabe izbire.

Del krivde za protievropsko vzdušje ima tudi Evropska unija, ki je Italijo deset let in več ob migracijah puščala samo.

O Lampeduzi smo nenehno poslušali, Italija je ves čas prosila Evropo ... Kot sem začel, problem Evropske unije je, da so države članice prvenstveno ustanovile zato, da bi delovala tam, kjer same več ne morejo. Prototip tega je migrantska kriza, Italija je sama na zunanjih mejah, zavezana jih je čuvati, kar je zelo težko, Evropska unija ni pripravljena, da bi priskočila na pomoč z denarjem, osebjem. Nedelovanje EU je v tem smislu nagovorilo tudi evroskeptične skupine v Italiji. Unija je takšna, kot je, pravzaprav v dvojnem hendikepu. Prvi je ta, da so države članice nanjo že prenesle toliko pristojnosti, da jih same nimajo več dovolj, da bi reševale nacionalne probleme. Hkrati ima Unija še vedno premalo pristojnosti, da bi jih lahko reševala ona. Dvojni hendikep je izjemno priročen za to, da se strani medsebojno obtožujeta. Ko pridejo pritiski, bodisi migrantski in varnostni bodisi ekonomski, pa tako nacionalne države kot EU pokleknejo. Tedaj prevladajo sile, ki rečejo, da so krivi center in birokracija. Ljudje prisluhnejo, zato imamo porast populizma.

Kako razumeti Gibanje 5 zvezd? Težko ga je definirati, umestiti.

Nekateri govorijo o postideološki politiki, te stranke so zelo uspešne, ker volivce nagovarjajo na tistih področjih, kjer so potrebe in kjer politika »deluje«, na primer migrantska kriza, ekonomski problemi. Klasična konstelacija levo-desno tukaj odpade, hkrati se izrazito predstavljajo kot antiestablishment, proti staremu režimu. Nekateri pravijo, s tem se deloma strinjam, da je bilo pravzaprav dobro, da pridejo v parlament, naj se izkažejo, ali so samo razbijaške stranke ali pa znajo in zmorejo tudi vladati. Potem lahko iz njih zrastejo bolj razumne sile. Na italijanskem političnem parketu so že toliko časa, da težko rečemo, da gre zgolj za muho enodnevnico in stranko protesta. Očitno nagovarja določene dele družbe, ki jih drugi ne. Zgodba italijanskega juga je mogoče tudi zgodba evropskega juga. Italija je država več kot sto let, pa še vedno sever financira jug, še vedno ni enotnosti.

Italija je vedno bila politično zelo šibka, je gerontokratska družba, kjer je za mlade izjemno težko. Največ akademikov, mladih ljudi, ki bi želeli delati na univerzah, dela povsod po Evropi, samo v Italiji ne. Deluje negativna selekcija, država se težko prebije čez status quo, to je ne nazadnje pokazal tudi referendum o ustavnih spremembah. Italija je primer države, ki ji ni samo težko vladati, ampak jo je še težje reformirati.

Vzhodna Evropa se je formirala kot tako rekoč specifična entiteta v EU. Kako razumeti regresijo, med drugim Poljske, ki je veljala za uspešen primer?

Poljska je specifičen primer, ekonomska kriza je ni prizadela, sadovi krize pa so bili razporejeni zelo neenakomerno, nasploh je v celotni srednji in vzhodni Evropi velik prepad med urbani predeli in podeželjem. Podobno tudi v zahodnem svetu, v Združenih državah Amerike, govorijo o fenomenu oddaljevanja ene skupnosti od druge, to niti ni več razredno, temveč izobrazbeno, vrednostno odmikanje. Na Poljskem so stranko Pravo in pravica izvolili tisti, ki dejansko verjamejo, da kozmopolitska Poljska, za katero sta se zavzemala urbani svet in Civilna platforma, ogroža njihov življenjski, kulturni svet. Znotraj Poljske je prepad, ki se še pogloblja, politiki ga znajo dobro izkoristiti. To je tragedija srednje Evrope: namesto da bi politika poskušala stvari reševati, na krilih razlik jadra; ne zato, ker bi zares zagovarjala družinske vrednote in krščansko Evropo, v bistvu gre izključno za kleptokratske interese. Na Poljskem je to manj vidno, Madžarska pa je prototip kleptokracije. Njen voditelj ne verjame v nobeno od stvari, ki jih razlaga, na vse mogoče položaje postavlja sebi lojalne osebe, s katerimi bo lahko vladal tudi, ko ne bo na oblasti. S tega vidika srednja in vzhodna Evropa ne postaja novi politični, kulturni prostor, gre le za razrast kleptokratskih elit, ki želijo vse zase.

Kje je Slovenija v Evropski uniji?

Njena pozicija je relativno neopredeljena. Navznoter je šibko upravljana in v takem primeru tudi navzven ne more imeti močnega položaja. Deklarativno si želimo biti del jedrne Evrope in na francosko-nemških vlakih, v formalnem smislu smo del evrske skupine, kar me navdaja z optimizmom. Po številnih drugih pokazateljih pa smo s kakšno nogo ali roko tudi v južnem, mediteranskem terenu ali pa v višegrajskem bazenu. Ključno za preživetje Slovenije je, da se ambiciozno umakne iz mediteranskega in višegrajskega bazena, zato pa mora sama pri sebi narediti domačo nalogo iz vladavine prava in demokracije. Vzpostaviti je treba politični prostor, ki bo imel hrbtenico in bo nagovarjal realne probleme državljanov in ponujal rešitve v evropskem prostoru. Zakaj ne bi Slovenija vzgajala političnih kadrov, ki bi lahko po vzoru Luksemburga in manjših držav vodili tudi evropske institucije? Veste, evropskih institucij nikdar ne bodo zares mogle voditi samo velike

države, ker bo to vzbujalo občutek pristranskosti. S tega vidika so majhne države narejene za to, da vodijo komisijo, so na čelu parlamenta, imajo pomembno mediacijsko vlogo.

No, najprej bo Slovenija morala postati pravna država.

Absolutno, v smislu vladavine prava in demokracije smo v številnih primerih zelo podobni srednji in vzhodni Evropi, vendar na svoj, specifičen način. Za zahodnoevropske partnerje smo zato precej nekredibilni. To se vidi iz vseh mednarodnih dogodkov in večerij, kamor slovenski voditelji niso povabljeni. Tudi permanentni spor s Hrvaško in neverdostnost v odnosu do Nove ljubljanske banke ne prispevajo k temu, da bi bila Slovenija kredibilni partner v jedrnem krogu in ne bi odločitev samo sprejemala, ampak malce tudi določala. Ampak to država zmore šele po tem, ko ima doma hišo pospravljeno.

Leta 2019 bodo evropske volitve. Aktualne javnomnenjske analize kažejo, da bi, če bi bile volitve zdaj, bila druga najmočnejša stranka v parlamentu nacionalistična, suverenistična desnica. Kaj lahko sklepamo iz tega?

To je zdaj trend. Kar se dogaja na nacionalnih ravneh, se, ker resnične evropske politike ni, preslikava na evropsko raven. Ključni problem je socialdemokracija, evropski socialisti so v neljubem položaju. Ko odide Velika Britanija, odidejo britanski laburistični poslanci, kar pomeni, da se bo število članov evropskih socialistov znatno znižalo. Evropska ljudska stranka ne bo tako prizadeta, ker so britanski poslanci del konservativne skupine. Kot državljan sem razočaran nad nedejavnostjo evropske ljudske stranke, ki je v zadnjem mandatu temeljni politični krivec, da gospod Orbán na Madžarskem počne to, kar počne. Evropska ljudska stranka je bila vendar tista, ki je politično naredila Evropsko unijo, bila je tradicionalno ambiciozna v smislu poganjanja evropske ideje. Zdaj vleče zavoro, kjer se le da, pri transnacionalnih listah, recimo.

Kako to razlagate?

Evropska politika se obnaša tako, kot se obnaša nacionalna politika, gleda na lastni politični interes, ne na interes skupnosti kot celote. V državah članicah politične stranke vse bolj sprejemajo odločitve, ki koristijo samo njihovim lastnim interesom. Orbánovi poslanci predstavljajo pomemben delež v evropskem parlamentu, če bi ga ljudska stranka trdno prijela, bi tvegala svojo oslabitev. Da to drži, kaže drugačen odnos do Poljske, kjer je PiS del evropskih konservativcev. Evropska ljudska stranka je tudi zelo heterogena in šibka: notri so Berlusconijska stranka, španska ljudska stranka, ki obračunava s Katalonijo ... Zato so režimi, kot Orbánov, v nekakšnem zavetju.

Kaj govori nemška aretacija Puigdemonta? Merklova je ustregla Rajoyu, ki je v isti politični družini, ljudski stranki.

Nemčija je pravna država. Policija ter drugi pravosodni organi ravnajo v skladu s pravom, ne v skladu s političnimi pričakovanji ali celo navodili oblastnikov. Pri aretaciji Puigdemonta gre za izvršitev mednarodne tiralice.

Evropske institucije, predvsem komisija, so se oddaljile od tistega, kar so bile. Kako gledate na to in na vodilnega kandidata (spitzenkandidat), na to se preslikava Junckerjeva praksa?

Prišlo je do kvalitativnega preskoka, Unija je bila v začetku koncipirana kot tehnokratski projekt z neodvisno komisijo, ki bo kot nekakšna uprava v velikem podjetju skrbela, da bo dobiček Evropske unije čim večji. Ko je bilo na EU prenesenih čedalje več pristojnosti, tak koncept ni bil več vzdržan. Akademski skupnost je ves čas opozarjala, da je treba evropsko komisijo politizirati, da se ne more več pretvarjati, da je zgolj strokovno, tehnokratsko, ideološko brezbarvno telo. Zato je zelo pomembno, da je komisija legitimirana s strani evropskega parlamenta. Koncept vodilnih kandidatov je zelo pomemben zaradi delovanja evropske demokracije, volivec, državljan v kateri koli državi, lahko vidi, da obstaja neki vzvod, prek parlamenta lahko vpliva tudi na komisijo. Kako pa je v praksi in kako konkretna evropska komisija razmejuje med svojimi političnimi, strokovnimi in ne nazadnje tudi pravnimi nalogami, ker komisija je varuh ustanovnih pogojev? Tu se pod Junckerjevim vodstvom dela napaka. In prototip te napake bo morda tudi slovensko-hrvaški spor. Razumem, da evropska komisija v političnem smislu ne more, ne želi zavzeti političnega stališča med Slovenijo in Hrvaško. A opraviti imamo s pravnim vprašanjem in komisija kot varuhinja pogojev, če želi imeti strokovno kredibilnost, bi morala prevzeti tožbo in jo peljati pred sodišče EU; sploh če njena pravna služba trdi, da sporazum sodi v pravo Unije.

Niti ne gre za slovensko-hrvaško vprašanje, gre za evropsko vprašanje.

Seveda. In vsa taka nekonsistentna ravnanja so voda na mlin politikom v tistih državah, kjer komaj čakajo, da pokažejo s prstom na druge, češ, če smo že mi slabi, vi niste nič boljši. To povzroča efekt domin: komisija izgublja kredibilnost, in ko izgubi svojo kredibilnost, ne more prepričljivo nastopati proti državam, ki ogrožajo temeljne vrednote.

Februarja je evropski parlament zavrnil transnacionalne evropske liste, ampak te vseeno bodo. Kaj menite o tem?

Evropske liste vendar pomenijo izgrajevanje evropske identitete.

Ideja transnacionalnih list je v tem, da določen delež evropskih poslancev ni več izvoljen iz nacionalnih volilnih enot po nacionalnih kvotah. Namesto tega volitve v smislu državljske zavesti začnejo ustvarjati zavedanje o evropskih volitvah, ki potekajo o evropskih temah. Če volite poslanca evropskega parlamenta iz nacionalnega okolja, bo ta svoje nacionalne volivce nagovarjal na temelju nacionalnih tem; in potem se pričakuje, da bo slovenski poslanec v evropskem parlamentu delal za njihove interese. Ampak slovenski poslanec tam ne predstavlja slovenskih državljanov, predstavlja državljane Evropske unije, ki imajo tisti ideološki pedigree kot stranka. Transnacionalne liste torej ponujajo neki vzvod, kako politično zavest običajnega državljana prenesti z izključno nacionalne ravni na supranacionalno raven. Ne preseneča me, da so bili evropski parlament in skoraj vsi slovenski evropski poslanci proti temu, ker je izvoljivost na transnacionalnih listah mnogo bolj zahtevna. Ni zadosti, da po domačem kurniku pripoveduješ o ne vem čem, največkrat o Hrvaški, ampak se moraš izkazati kot evropska persona, nekdo, ki ga poznajo onkraj meja. Tudi z vidika politične higiene in spodbujanja čedalje boljših političnih kadrov so transnacionalne liste dobrodošla ideja.

Ukvarjate se tudi s populizmom. Za kakšno ideologijo gre? Živimo v obdobju populizma? Mu je videti konec?

Bistvo populizma je v tem, da nima ideologije oziroma je njegovo edino ideološko jedro zanikanje pluralizma. Populistične politike nasprotujejo razlikam in drugačnosti, vse tiste, ki niso takšni, kot si populistami zamišljajo, v imenu vsega ljudstva avtomatično stigmatizirajo, izvržejo. Populizem je jasno zelo privlačen, na kompleksna vprašanja daje preproste odgovore, ker vleče ločnico med »nami« in »njimi«, med nami, ki se borimo za uboge, in elito, ki je zakrivila vse grdo. To je ideološko brezbarvna politika, kdo je elita, kdo so »naši« in kdo »njihovi«, je odvisno od konteksta. Ponekod deluje levi populizem,

drugod desni populizem, in ker nima ideološke vsebine, je zelo prilagodljiv, širi se preprosto, kot kak požar. Je izrazito zavržna politika, ker v imenu nagovarjanja vsega ljudstva izključuje vse tiste, ki so drugačni, vse za zaščito ozkih, strankarskih, kleptokratskih interesov. Gre za nekaj, kar je Vaclav Havel imenoval »življenje v laži«, in s tega vidika najbolj obžalujem, da je srednja Evropa naredila tako veliko korakov nazaj; od tistega truda številnih velikanov, à la Havel in Pučnik, ki so si prizadevali za življenje v resnici.

Koliko populizma opazate v Sloveniji?

Enkrat sem napisal, da je bil celoten slovenski politični narativ od začetka devetdesetih zgrajen na populizmu. Zelo jasno smo gradili med »našimi« in »vašimi«, vsaka stranka je nagovarjala samo svoj del ljudstva, nenaši so bili in ostajajo izobčeni. Populistična odsotnost pričakovane strankarske ideološkosti se kaže v nenehnem ustanavljanju in usihanju brezprogramskih političnih list, prilagojenih trenutnim potrebam vplivnih skupin na plečih sprtega ljudstva. Po moji oceni je teh 20, 30 let novodobne slovenske politične zgodovine neki specifični populizem po slovensko. Povprečnega državljana s povprečno integriteto je odvrnil od politike, to lahko nenehno spremljamo z nižanjem politične udeležbe. Ker je državljan odvrnil od volitev, jih je odvrnil tudi od vstopa v politiko. Zato imamo z vidika kakovosti kadrov in diskurza nekaj, čemur bi lahko rekli dirka navzdol, pri čemer, kot pravijo Poljaki, dna ni. Vselej se najde kdo, ki potrka še bolj od spodaj.

- **Obisk v Makedoniji**

Cerar pri Zaevu

Ljubljana – Premier Miro Cerar se bo v torek in sredo na povabilo makedonskega kolega Zorana Zaeva mudil na uradnem obisku v Makedoniji. Namen obiska je potrditev tradicionalno dobrih in prijateljskih odnosov med državama, krepitev gospodarskega sodelovanja ter izmenjava mnenj glede evroatlantske perspektive Makedonije in Zahodnega Balkana. Cerar se bo srečal še s predsednikom republike Gjorgom Ivanovom in predsednikom parlamenta Talatom Xhaferijem. Premiera bo na obisku spremljal gospodarski minister Zdravko Počivalšek, v Makedonijo odhaja tudi številna gospodarska delegacija.

- **Prerivanje za prestol. Saša Vidmajer o povolilni Italiji. Delo, 03.04.2018, str. 5**

Tisti poljub med Luigijem Di Maiem in Matteom Salvinijem ostaja nepozaben. Mural z rimske fasade je objavila večina evropskega časopisja, simbolno je ponazoril celoto dogajanja na italijanskem političnem prizorišču. Oziroma konsolidacijo osi med zmagovalcema volitev, Gibanjem 5 zvezd in Ligo. Prvaka v tesnem objemu, potem ko sta se presenetljivo hitro dogovorila o razdelitvi položajev predsednikov senata in zbornice ter se pripravljala na možnost koalicije. Nakar prepri. Ne moreta iz svoje kože, pričkata se, kdo je poklican, da prevzame oblast. Ta teden se bodo pri predsedniku republike začeli formalni pogovori o oblikovanju vlade, dolg, zelo mučen proces; tudi za Sergia Mattarella, ta po ustavi imenuje novega predsednika vlade. In vprašanje je, ali bo dogovarjanje sploh prineslo rezultat in bo Italija dobila novo vlado.

Ne prvovrščena stranka ne desnosredinska koalicija nima dovolj glasov, da bi lahko vladala sama, možnost koalicije otežujejo različni programi in osebna stremjenja, oba voditelja želita ali zase ali za stranko prvenstven položaj. Di Maio se sklicuje na 32 odstotkov Italijanov, ki so prvo marčno nedeljo glasovali zanj. Salvini, ki se ponaša s podporo 17 odstotkov volivcev, je prepričan, da Ligi pripada položaj zato, ker je na čelu desnosredinske koalicije, in ta ima 37 odstotkov glasov, to je več kakor Gibanje 5 zvezd. Pred dnevi v pogovorni oddaji Porta a Porta je bil skrajnodedesničarski politik očitno suveren, razvidno je bilo, da je njegov pogled uprt samo proti palači Chigi.

Razmerje moči, kot ga je prinesel volilni izid in ga je potrdila izvolitev predsednice senata Elisabette Alberti Casellati in predsednika poslanske zbornice Roberta Fica, je pokazalo novo italijansko dvopolnost. Nekateri jo imenujejo anomalna bipolarnost – za razliko od tiste, ki je definirala prvo republiko oziroma dvopolnost krščanske demokracije in komunistične stranke; in kasneje drugo republiko Silvia Berlusconi in antiberlusconijevskih sil Romana Prodi. Četrty marec je inavguriral tretjo republiko, politično sceno obvladujeta dve gibanji, zelo različni in podobni hkrati. Di Maio in Salvini sta neločljivi par. Proti vsem pričakanjem sta se pred tednom dni dogovorila o dveh najvišjih funkcijah v italijanskem parlamentu. Kar se je po volitvah zdelo nerešljiv rebus, se je prelilo v gladke večine v obeh domovih, s predsednikoma sta zastopana tako desnosredinska koalicija kot Gibanje 5 zvezd. Institucionalni rezultat je zvesto odrazil volilni rezultat. Salvini je bil glavni pogajalec, voditeljstvo, ki ga je sekretar Lige pokazal v pogajanjih v parlamentu, spreminja nprav desnosredinske koalicije, stopil je tudi korak nazaj; pa vendar bistveno šele prihaja, oblikovanje vlade je neskončno težji zalogaj. Medeno obdobje dvojice Di Maio-Salvini je bilo kratko. Naglo je sledil trk dveh egov.

Medtem ko se voditelja kosata, kdo bo premier, je še večji problem politična krajina sama: je predrušana, ostala je brez političnega centra. To se dogaja povsod po Evropi, v Italiji je praznina še izrazitejša, v primerjavi z volitvami pred petimi leti se je delež zmernih volivcev zmanjšal s 36 na 21 odstotkov; nekdanja večina je postala manjšina. Politične analitike zaposluje dilema, kako je mogoče stabilizirati politični prostor oziroma demokracijo v razmerah dvopolnosti, v katerih je na enem in drugem koncu ekstrem.

Nastala je politična praznina, nejasno je, kaj jo bo zapolnilo. Nič ni gotovo in vse je mogoče. Ne vemo, ali se bo os med stranko proti establišmentu in skrajno desnico konsolidirala. Po velikonočnih praznikih se šele začenejo formalni pogovori, druga republika pa je videti že neskončno daleč. Volitve so pokazale globoke frakture, težko bi pričakovali enostavne, stabilne rešitve.

- **Začetek pogovorov o oblikovanju rimske vlade. S. V. Delo, 03.04.2018, str. 6**

Italija po volitvah. Predsednik bo 4. aprila začel konzultacije – Številne ovire na poti

Natanko en mesec po volitvah predsednik republike Sergio Mattarella začneja formalne pogovore o oblikovanju nove vlade. Tik pred velikonočnimi prazniki so se sestale politične stranke in razpravljale o prioritetah.

Jutri in v četrtek se bo predsednik na Kvirinalu srečal z voditelji parlamentarnih strank in poskusil rešiti zagaten volilni izid. Na volitvah 4. marca nobena stranka ali koalicija ni dobila absolutne večine. Najmočnejša parlamentarna stranka je Gibanje 5 zvezd, največ glasov pa je dobilo desnosredinsko zavezništvo, v katerem je najštevilnejša skrajno desna Liga. S predstavniki desnosredinske koalicije se bo Mattarella sestal posamično in ne skupaj s koalicijo.

Če pogovori ne bodo prinesli rezultata, bo verjetno pozneje aprila sledil drugi krog konzultacij. Očitno je, da rešitve ni na obzoru, ovir je veliko, najbrž bo trajalo tedne, preden je pričakovati kak rezultat, odprta možnost je tudi razpis predčasnih volitev.

Pred dnevi so se stranke sestale in poskusile zbrati skupna stališča o oblikovanju vlade. Gibanje 5 zvezd, ki se ponša z največ volilne podpore, je v parlamentu organiziralo srečanja z Ligo in njeno zmernejšo zaveznico, to je stranko Naprej, Italija, ter s Svobodnimi in enakimi, ki so levo krilo odcepljenih Demokratov. Voditelj 5 zvezd v senatu je označil srečanje za »konstruktivno«, povedal je, da je bilo namenjeno obravnavi politik, ki imajo široko podporo v parlamentu, kot na primer ukrepi proti revščini, in ne razdeljevanju vladnih položajev. Toda za načelnimi pozitivnimi ocenami je razbrati preštevilne ovire, ki so napoti oblikovanju vladne koalicije.

Oboji, Gibanje 5 zvezd in Liga, hočejo imenovati predsednika vlade in trdijo, da vladno vodenje pripada njim. Strankarska voditelja, Luigi Di Maio in Matteo Salvini, se ukvarjata tudi z možnostjo skupnega oblikovanja vladajoče koalicije. Toda vladna programa protisistemskega gibanja in skrajne desnice sta daleč vsaksebi, še težje premostljiva so videti njuna osebna stremeljenja, nestrinjanje o bodočem premieru.

In vendar sta se zmagovalca volitev pred dobrim tednom dogovorila o razdelitvi pomembnih položajev predsednika senata in poslanske zbornice: prvega je zasedla Elisabetta Alberti Caselatti iz stranke Naprej, Italija, ki je postala prva ženska na mestu predsednice senata; na čelu zbornice je Roberto Fico iz Gibanja 5 zvezd. Številni analitiki so v tem razbrali tlakanje poti za bodočo vlado dveh strank, ki sta na volitvah dobili največ podpore. A dogovor o novi rimski vladi – ta vznemirja tudi Bruselj, zlasti možnost vlade Gibanja 5 zvezd in Lige – bo očitno bistveno težavnejši.

Salvini je pretekli teden izjavil, da zanj ni vitalno, da postane premier, medtem ko Di Maio vztraja pri prevzemu položaja. Sklicuje se na »voljo ljudstva«, saj je njegovo stranko na volitvah podprlo 33 odstotkov volivcev, kar je dvakrat toliko kot Ligo, ki je dobila 17-odstotno podporo. Voditelj Lige zavrača nepopustljivost rivala in trdi, da premierstvo pripada desnosredinski koaliciji. Dodatna ovira je nesprejemljivost stranke Naprej, Italija oziroma njenega voditelja Silvia Berlusconi. Mnogi poslanci Gibanja 5 zvezd, ki nastopa proti establišmentu in zagovarja očiščenje politike, se ne strinjajo z udeležbo v vladni garnituri skupaj z Berlusconijevimi ministri. Hkrati se Salvini ni pripravil odreči desnosredinskemu zavezništvu.

Novega predsednika vlade bo po ustavi imenoval predsednik Sergio Mattarella. Najprej se bo sešel z vsemi političnimi voditelji. Prvi dan konzultacij se bo sestal s predsednikoma obeh parlamentarnih domov, s predhodnikom Giorgiom Napolitanom in predstavniki manjših strank. V četrtek so na programu srečanja s predstavniki Lige, Gibanja 5 zvezd, levosredinske Demokratske stranke in desnosredinske stranke Naprej, Italija.

- **Hrvaška naj preneha kršiti razsodbo. V. R. B. Delo, 04.04.2018, str. 2**

Slovenski pravniki. Javni poziv sosednji državi

Ljubljana – Hrvaška naj uresniči odločbo arbitražnega sodišča glede meje s Slovenijo, ki je dokončna in pravno zavezujoča, so v javnem pozivu sosednji državi zapisali ugledni slovenski pravniki. Poziv so podpisali predsednik Zveze društev pravnikov Slovenije Lojze Ude, predsednica Zveze društev za gospodarsko pravo Slovenije Darja Senčur Peček ter Marko Pavliha, Vasilka Sancin, Boštjan Koritnik, Ciril Ribičič, Verica Trstenjak, Patrick Vlačič, Ernest Petrič, Dominika Švarc Pipan, Urška Kežmah, Bojan Kmetec Rošic, Jana Rodica in Eda Kodrič. Hrvaški politični vrh in pravnike so pozvali, naj zagotovijo spoštovanje temeljnih vrednot Evropske unije in evropskega prava ter naj Hrvaška dosledno implementira odločbo arbitražnega sodišča.

- **Vsestranska podpora Makedoniji. Z. P. Delo, 04.04.2018, str. 2**

Obisk. Makedonija je na 4. mestu med državami, kjer Slovenija največ investira

Ljubljana – Z včerašnjim uradnim obiskom predsednika vlade v odstopu Mira Cerarja (desno) v Makedoniji se poglobljajo tradicionalno dobri odnosi med državama, ki sta si več desetletij delili skupno usodo v Jugoslaviji. Po obisku makedonskega premiera Zorana Zaeva v Ljubljani novembra lani s Cerarjem tokrat v Skopju načenjata podobne teme, a v novih okoliščinah, saj se Makedonija bliža rešitvi ključne ovire na poti v članstvo Nata in EU – ime države –, pri tem pa ji Slovenija zagotavlja vso moralno in tehnično podporo. S Cerarjem je na dvodnevno pot v Skopje odrinilo tudi 20 slovenskih podjetij (Informatika, Iskra, Iskratel, Krka-Farma, Korona, Riko itd.), ki so konec leta 2016 v Makedoniji investirala za dobrih 400 milijonov evrov.

- **Turški predsednik napovedal padec kosovske vlade. Vili Einspieler. Delo, 04.04.2018, str. 6**

Zaostrovanje med Prištino in Ankaro. Recep Tayyip Erdoğan je pozval Kosovce, naj protestirajo proti Ramushu Haradinaju

Prijetje in tajni izgon šestih pripadnikov Fethullaha Gülena na Kosovu je brez vednosti vlade ukazal Hashim Taçi. Recep Tayyip Erdoğan je sporočil Ramushu Haradinaju, ki je odstavil notranjega ministra in direktorja obveščevalne službe, da je njegove kariere konec.

Kosovski premier Ramush Haradinaj je odstavil notranjega ministra Flamurja Sefaja in direktorja kosovske obveščevalne službe Dritona Gashija, ker so se aretacije in izgon šestih pripadnikov turškega gibanja klerika Fethullaha Gülena, ki mu je Ankara pripisala odgovornost za poskus državnega udara v Turčiji leta 2016, zgodile brez njegovega soglasja. Ravnanje s turškimi državljani, ki so jih izgnali brez postopka in pravice do pritožbe, je obsodil tudi predsednik parlamenta Kadri Veseli, ker poraja dvome o delu pristojnih organov in vladavini prava.

Niti vleče Hashim Taçi

Turčija si prizadeva, da bi dosegla zaprtje Güllenovih šol po svetu ter izgone privržencev gibanja, ki ga imajo turške oblasti za teroristično. Po navedbah kosovskega notranjega ministrstva so šestim turškim učiteljem izobraževalne ustanove Mehmet Akif, ki so delovali v Prištini in Đakovici, razveljavili dovoljenje za bivanje. Izobraževalna ustanova je povezana z Güllenovim gibanjem, na Kosovu pa ima osnovne in srednje šole ter vrtce.

Priština se je doslej upirala pritiskom Ankare, kosovski predsednik Hashim Taçi pa se je odločil za delovanje mimo vlade, ker si želi zrušiti Haradinaja. Vlada se je znašla v krizi že po aretaciji vodje srbskega vladnega urada za Kosovo Marka Đurića

v Kosovski Mitrovici, zaradi česar je Srbska lista izstopila iz vladne koalicije. Haradinajeva vlada ima tako v parlamentu zagotovljeno le še podporo 53 poslancev, Tačijeva Demokratska stranka Kosova, ki je hrbtenica vlade, pa ocenjuje, da bi za normalno delovanje potrebovala podporo najmanj 61 poslancev. Po navedbah kosovskih analitikov naj bi tudi za akcijo posebne policijske enote stal Tači, ki se želi znebiti predsednika vlade. Tači poleg tega ni dal soglasja za zamenjavo Gashija, ki ga je mogoče odstaviti le s soglasjem predsednika in premiera.

Kosovo ne bo turški vazal

Turški predsednik Recep Tayyip Erdoğan je javno pohvalil Tačija za pomoč pri aretaciji in izgonu šestere turških državljanov, medtem ko je Haradinaja zaradi odstavitve Sefaja in Gashija označil za zlikovca. Erdoğan je vprašal Haradinaja, po čigavi direktivi je zahteval zamenjavo notranjega ministra in vodje obveščevalne službe in od kdaj Priština varuje tiste, ki poskušajo izpeljati državni udar v Turčiji. Erdoğan mu je sporočil: »Turčija je sprejela Kosovo kot bratsko državo. Kako lahko hraniš tiste, ki so poskusili izpeljati udar v Turčiji. Polagal boš račune pred mojimi kosovskimi brati.« Napovedal je konec njegove premierske kariere, Kosovce pa pozval, naj protestirajo proti Haradinaju. Zaradi njegove pohvale Tačija kosovski mediji ugotavljajo, da je predsednik javno lagal državljanom, češ da ni vedel za prijetje in izgon turških učiteljev s Kosova. Predsednik vlade je odgovoril, da ni navada Albancev, da se vmešavajo v tuje zadeve, tako se tudi Erdoğan ne bo vmešaval v kosovska vprašanja, ker za reševanje problemov v svoji hiši ne bodo nikogar vprašali za dovoljenje. Njegov namestnik Fatmir Limaj je poudaril, da Kosovo ne bo turški vazal, tudi ne za ceno njenega prijateljstva. Kot je opozoril, nihče ne sme groziti vladi ali premieru, ki je ukrepal skladno z zakoni, razen Kosovcev, ki so mu zaupali mandat. To velja za vse države in njene voditelje, ne glede na njihovo veliko moč, je sklenil Limaj.

- **Tožilstvo bi izročilo Puigdemonta.** Delo, 04.04.2018, str. 6

Nemčija in Španija

Na kratko

Kiel – Tožilstvo nemške zvezne dežele Schleswig-Holstein je na višjem deželnem sodišču vložilo zahtevo za izročitev nekdanjega katalonskega voditelja Carlesa Puigdemonta Španiji. **O izročitvi bo odločalo sodišče.** To mora odločiti tudi o podaljšanju pripora za Puigdemonta, ki so ga na podlagi evropskega pripornega naloga prijeli 25. marca. Po poročanju nemških medijev naj bi odločanje zapletla obtožba zaradi upora, za katerega je po španski zakonodaji zagrožena zaporna kazen do 30 let, medtem ko v Nemčiji to ni opredeljeno kot kaznivo dejanje. A kot je v sporočilu navedlo nemško tožilstvo, je obtožba zaradi upora v bistvu primerljiva z opredelitvijo veleizdaje v nemškem kazenskem zakoniku. Dobesedno ujemanje nemške in španske kazenske zakonodaje zakonsko ni nujno, je sporočilo tožilstvo v mestu Schleswig.

- **Slovensko priznanje Palestine ostaja le ideja. Boštjan Videmšek.** Delo, 05.04.2018, str. 1

Nepriiznanje. Pobuda se je »sesula« na odboru državnega zbora za zunanjo politiko – Veliko sprenevedanja Ljubljana – Tri mesece in pol po tem, ko je zunanji minister Karl Erjavec napovedal priznanje Palestine kot suverene in neodvisne države, možnosti, da se to zgodi v času odhajajoče vlade, po včerajšnjem »zasedanju« odbora državnega zbora za zunanjo politiko (OZP) ni več.

Predsednik odbora Jožef Horvat (NSi) je na seji na podlagi ocene nejasnega stališča vlade, ali priznanje Palestine podpira ali ne, ocenil, da niso izpolnjene zahteve zakona o zunanjih zadevah. Pritrdila mu je tudi predstavnica zakonodajno-pravne službe DZ Nataša Goršič. Razprave o priznanju nato sploh ni bilo.

Ker odbor ni sprejel nobene odločitve, bi jo pa za nadaljevanje procedure moral, so možnosti za slovensko priznanje Palestine le še teoretične. Da bi zgodba priznanja spet dobila zagon, bi morala biti danes sklicana še ena nujna seja odbora. Poslanci bodo o predlogu Levice v petek razpravljali tudi na izredni seji, ki jo je podprlo 25 poslancev. Med njimi predsednik DZ Milan Brglez, tisti, ki bi moral sklicati nujno sejo odbora. »Kar smo videli danes, je predstava iz nenačelnosti in dvoilčnosti. Predstava, ki jo že dlje časa vodi predsednik odbora. Danes so se tej predstavi pridružili tudi nekateri poslanci SMC, s čimer so omogočili sprejetje nezakonitega sklepa, ki je postopek priznanja ustavil,« nam je povedal poslanec Levice Matej T. Vatovec.

- **Brez poguma in osebnosti. Boštjan Videmšek.** Delo, 05.04.2018, str. 1

Tema dneva

Za slovensko priznanje Palestine kot neodvisne in suverene države ni pravne podlage, je na včerajšnji seji odbora za zunanjo politiko (OZP) ocenil predsednik odbora Jožef Horvat in s tem ne le končal sejo, na kateri bi slovensko priznanje Palestine moralo dobiti ključno pravno-politično-strokovno »podlago«, temveč tudi zgodbo priznanja – do morebitnega novega poskusa v naslednji vladno-parlamentarni sestavi.

Ideja o priznanju Palestine, za katero so se najbolj zagrizeno zavzemali poslanci Levice, v boju za svojo »dediščino« in v kontekstu spreminjajoče se hierarhije v evropski zunanji politiki pa jo je konec leta z vsemi štirimi zagrabil tudi zunanji minister Karl Erjavec, je tako klavrno propadla. Uradno – iz proceduralnih razlogov, saj »vlada ni sprejela jasnega sklepa, ali priznanje podpira ali ne«. Neuradno – iz političnih razlogov.

Odhajajoča vlada – to velja predvsem za največjo stranko SMC – namreč ni zbrala dovolj poguma, da bi v zadnjih minutah izpeljala samostojno akcijo, ki je v nasprotju s prevladujočo bruseljsko doktrino aktivne pasivnosti. Svojo vlogo je (predvidljivo) odigral tudi pritisk Izraela in Združenih držav ter v zadnjih tednih pošteno zaostrena geostrateška razmerja, v kateri se Slovenija utaplja zaradi kroničnega pomanjkanja poguma. In osebnosti.

Zgodovinska priložnost za priznanje, ki bi bilo simbolno, saj v realpolitični geografiji nekaj takega kot palestinska država zaradi dolgih desetletij kraje zemlje preprosto ne obstaja, je zamujena. In to v zelo pomembnem trenutku, ko Izrael pobija neoborožene palestinske protestnike, ki zaznamujejo sedemdesetletnico izгона s svojega ozemlja.

Slovenija je dokazala svojo epidemično cagavost in naredila še korak k dokončnemu odgovoru na palestinsko vprašanje.

- **Vajgl obiskal Puigdemonta. B. K. Delo, 05.04.2018, str. 1**

Podpora. Problem Katalonije je evropski

Berlin – Medtem ko nemško sodišče razsoja, ali naj katalonskega voditelja izroči Španiji, Carles Puigdemont poudarja, da je problem Katalonije problem evropskih vrednot, je po srečanju z njim v Neumünstru povedal slovenski poslanec evropskega

parlamenta Ivo Vajgl. »Če bo izročen, bo prišlo do nemirov, demonstracij in zelo nevarnih zaostritev v Kataloniji in Španiji, on pa hoče dialog o prihodnosti in ne izpostavlja vprašanja neodvisnosti,« je povedal Vajgl.

- **SMC, NSi in SDS proti priznanju Palestine. Zoran Potič. Delo, 05.04.2018, str. 2**

Državni zbor. Slovenija z umikanjem pogleda v stran vztraja pri politiki čakanja na primernejši čas za priznanje Palestine Ljubljana – Slovenska politika je od začetka mandata pred štirimi leti napovedovala priznanje Palestine, ob koncu aktualne vlade pa se je včeraj na OZP izjalovil še zadnji poskus. Glasovi SDS, NSi in dela poslancev SMC so ustavili postopek. Odprta ostaja možnost, da bi predsednik DZ Milan Brglez spravil to temo na dnevni red državnega zbora, a možnosti so pičle.

Slovenska politika in pri tem vse parlamentarne stranke so od leta 2014 napovedovale možnost priznanja Palestine kot samostojne in neodvisne države. Pot, ki so jo na odboru za zunanjo politiko začeli novembra 2014 s sklepom, da vlada pripravi vse potrebno za priznanje, se je včeraj končala prav pred tem odborom. Deset poslancev SDS, NSi in SMC je zavrnilo sklep o priznanju nove bližnjevzhodne države Palestine, sklicevali pa so se na stališče zakonodajno-pravne službe, ki je ugotovila, da predlog, kot ga je podala Levica s podporo 19 poslancev (SD, SMC, Desusa, Stranke Alenke Bratušek), ni v skladu z zakonodajo. Ker je bila za petek napovedana izredna seja državnega zbora na temo potrditve sklepa o priznanju Palestine, je vprašanje, kako bo potekal proces naprej, saj poslanci brez mnenja matičnega delovnega telesa ne morejo sprejemati odločitve.

Nekorektni Horvat

Obstaja še poslovniška možnost, da bi predsednik državnega zbora Milan Brglez, ki javno zagovarja priznanje Palestine, na pobudo poslancev in na podlagi poslovnika državnega zbora sklical novo sejo OZP, izpeljal pa bi jo najstarejši podpredsednik odbora. To bi v tem primeru bila poslanka Desusa Julijana Bizjak Mlakar, ki je včeraj protestirala zaradi nekorektnega vodenja OZP pod taktirko predsednika odbora Jožefa Horvata (NSi). Ta je sejo izpeljal tako, da je najprej več kot pol ure bral magnetograme minulih sej odbora na temo priznanja Palestine, nato je dal besedo Ernestu Petriču, svetovalcu predsednika republike za zunanjo politiko, ki je ponovil, da Borut Pahor v tem trenutku ne podpira priznanja Palestine, za njim pa je spregovorila še predstavnica zakonodajno-pravne službe, ki je na kratko izjavila, da sklep Levice ni zakonit, ker vlada še ni podala svojega mnenja o tem vprašanju. Nato so poslanci glasovali, kar je Mlakar Bizjakova označila za skrajno nedemokratično in redko videno vodenje nekega odbora v državnem zboru.

Poparjeni Erjavec

Zunanji minister v odstopu Karl Erjavec je po glasovanju poparjen zapuščal parlament, saj, kot je dejal, mu Horvat ni hotel dati besede, čeprav je, kot je dejala poslanka Bizjak Mlakarjeva, večkrat jasno nakazal, da bi želel spregovoriti na to temo. Erjavec (ki je od decembra lani glasno navijal za priznanje Palestine) je po seji OZP krivdo za propad poskusa priznanja Palestine nprtil predsedniku vlade Miru Cerarju in poslanski skupini SMC. Vprašanje Palestine ni zgolj vsebinske narave, je dejal, ampak zadeva tudi to, ali so bili izpolnjeni pogoji. Ta del naloge je ministrstvo za zunanje zadeve večkrat izpolnilo, saj so pri analizi stanja in morebitnih posledic storili še več, kot je bilo treba, vendar je bilo na vladi to vprašanje večkrat umaknjeno, ker ni bilo soglasja, pomisleke pa je imel ravno Cerar. Z odstopom se je tudi zastavila dilema, ali priznanje Palestine spada med tekoče posle vlade. Zakonodajna služba vlade meni, da vlada ne more sprejeti odločitve, s čimer se zunanji minister ne strinja, ker da o tem na koncu vendarle odloča državni zbor, ki ima vsa pooblastila. »Počutim se izigranega, MZZ je opravilo svoj del naloge, na današnji seji vlade bom zahteval, da se to vprašanje razreši,« je bil odločen Erjavec.

Razdeljena SMC

Po naših informacijah so imeli včeraj v poslanski skupini SMC obširno razpravo o priznanju Palestine, glasovanje na OZP pa je pokazalo, da so razdeljeni. Milan Brglez in Izidor Shaker Kamal sta menda bila proti odločitvi, da se sklep o priznanju Palestine zavrne. Eden od poslancev te stranke pa nam je v neformalnem pogovoru potrdil, da je bilo v zadnjem času preveč pritiskov, da Slovenija ne podpre Palestine. Kot lahko razumemo, je pri večini poslancev SMC prevladalo stališče, da je treba nadaljevati politiko čakanja na primeren čas za priznanje Palestine.

- **Vajgl pri priprtem Puigdemontu. Barbara Kramžar. Delo, 05.04.2018, str. 2**

Evropski problem. Katalonec poudarja, da problem Katalonije ni več lokalni – V Barceloni konferenca v podporo zapornikom

Berlin – Nekdanjega katalonskega predsednika Carlesa Puigdemonta, ki v nemškem Neumünstru čaka na sodno odločitev o španski zahtevi za izročitev, je v zaporu obiskal tudi slovenski evrops poslanec Ivo Vajgl. »Puigdemonta sem našel v pozitivnem, bojevitim razpoloženju,« nam je srečanje opisal Vajgl.

Puigdemont ne pričakuje, da bi ga Nemčija izročila Španiji, saj se zanaša na vrednote, o katerih tako obširno pišejo vodilni nemški mediji in ki jih zastopa javnost. »Misli, da je edina rešitev za sedanjo politično krizo v Španiji in Kataloniji začetek dialoga. Rekel je, da je v vsakem trenutku pripravljen na takšen dialog, a ga je španska vlada vseskozi odklanjala. Če dialoga ne bo, se bodo politične razmere v Kataloniji neizogibno dodatno zaostriale. Če bo izročen, se bodo začeli nemiri, demonstracije, razmere se bodo zelo nevarno zaostriale v Kataloniji in Španiji, on pa hoče dialog o prihodnosti in ne izpostavlja vprašanja neodvisnosti. Pravi: najprej je treba sestiti skupaj, dati na mizo zahteve in pričakovanja, potem pa se lahko začne govoriti o tem, kaj so dosegljivi cilji,« je pogovor opisal Vajgl.

Trend avtoritarnosti v Evropi

»Katalonski voditelj nima velikega zaupanja v špansko vlado, ki je doslej verjela le v tiste pogoje, ki jih je diktirala sama,« je pripovedoval Vajgl. »Pripravljena je uporabiti vsa sredstva, tudi nasilje, ki je prišlo do izraza oktobra in v zadnjem času. Tudi širjenje kroga političnih zapornikov je dokaz, da vlada noče popustiti in da je pravzaprav opogumljena s stališči nekaterih vodilnih evropskih politikov.«

Puigdemont po Vajglvih besedah poudarja, da problem Katalonije ni več lokalni, ampak evropski, je problem evropskih vrednot. »V Evropi imamo dovolj držav, ki nižajo standarde demokracije in človekovih pravic,« je dejal evropski poslanec.

»Španija postaja ena izmed njih in to je zelo skrb vzbujajoč trend, trend avtoritarnosti, ki se kar širi. Tudi jaz mislim, da je treba na evropski ravni izraziti nekaj več razumevanja za položaj in dejstva v Kataloniji.«

Računa na Nemčijo

Vajgl ima zelo visoko mnenje o pravni državi v Nemčiji in misli, da bi od tega mnenja in te podobe močno odstopalo, če bi Nemčija pokazala popolno nerazumevanje do političnih razsežnosti problema Katalonije. »Obtožbe, ki govorijo o izdajstvu, o neloyalnosti in tako naprej, ne spadajo v naš čas in primerjave z nemškim kazenskim pravom, ki govori o veleizdaji, so popolnoma depasirane. V teh primerih gre za obtožbe, ki so povezane z nasiljem, katalonski protest in zahteve pa so bili popolnoma in stoodstotno dosledno nenasilni, edino nasilje, ki smo ga videli, so izvajali zvezna vlada, njena policija in njeni represivni organi.« Meni, da so katalonska javnost, vlada in civilna družba pokazale izredno strpnost in pripravljenost na dialog in predvsem na nenasilje. »V tej točki morebitna nemška odločitev za izročitev trči ob popolnoma neskladna dejstva in nima pokritja niti v nemški niti v španski zakonodaji. Puigdemont je poudaril, da je problem Španije evidenten: ločitev in samostojnost posameznih vej oblasti ni jasna, to, da se vlada skriva za radikalnostjo pravosodja, je del specifične španske politične igre.«

Španija ne dovoli obiska zapornikov

Na vprašanje, kakšna bodo nadaljnja prizadevanja njega in drugih članov evropskega parlamenta, je omenil forum za dialog med EU in Katalonijo. Konec meseca v Barceloni načrtujejo konferenco v podporo političnim zapornikom, zahtevali pa bodo tudi srečanje z njimi. »Paradoksalno je, in to sem danes videl na lastne oči, da je v Nemčiji članom parlamenta dovoljen obisk zapornikov ob vsakem času, medtem ko smo v Španiji nekajkrat poskušali dobiti dovoljenje za obisk, a ga nikoli nismo dobili, dobili nismo niti odgovora.«

- **Migracije bodo tema v volilni kampanji. Barbara Hočevar. Delo, 05.04.2018, str. 4**

Slovenija – tranzitna država SDS predlaga ukinitve kvot prosilcev za azil – iz Italije in Grčije do zdaj k nam premeščenih 253 prosilcev za azil

Ljubljana – Migracije so bile med najpomembnejšimi temami, s katerimi so stranke zbirale glasove na volitvah v Italiji, Avstriji in Nemčiji, kot kaže, bo tako tudi pred volitvami v Sloveniji. Opozicijska SDS namreč predlaga ukinitve kvot prosilcev za azil in ukrepe za preprečevanje zlorab pravice do mednarodne zaščite.

Poslanci SDS so včeraj v obravnavo državnemu zboru vložili predlog priporočil za vlado, med drugim, naj takoj neha izvajati vse aktivnosti, povezane s kvotami prosilcev za azil, ki so v Italiji in Grčiji. Predlagajo tudi spremembo predpisov tako, da se prepreči zlorabe pravice do mednarodne zaščite in da nihče, ki bi prišel v Slovenijo čez ozemlje varne države, ne bi mogel niti zaprositi za mednarodno zaščito. Po vzoru zakonodaje, ki jo obravnava Francija, naj bo, tako pravijo v SDS, nezakonit prehod meje opredeljen kot kaznivo dejanje. Vse to je po prepričanju opozicijske stranke potrebno, ker »pritisk migrantov na Evropo ne pojenjuje«, sistem kvot pa so vse članice EU nekako izigravale. V SDS opozarjajo na nevarnost terorizma in na to, da več evropskih držav, med njimi Italija in Avstrija, napoveduje učinkovito zaporo svojih meja in vrnitev več deset tisoč migrantov v izvirne države. In ker migranti ne bodo mirno čakali na izgon, bi jih pot utegnila voditi skozi Slovenije. Ker se volitve bližajo in se mandat državnega zbora izteka, je po naših virih malo verjetno, da bi priporočila plenarno obravnaval in sprejel, gradivo pa nakazuje tematiko in retoriko, s katero bodo stranke nagovarjale in prepričevale volivce v prihodnjih dveh mesecih.

Kaj kaže statistika? Slovenija je svojo zavezo, da bo sprejela 567 prosilcev za azil, kolikor je bilo določeno po solidarnostnem sistemu znotraj EU, že dala, a sta jih Italija in Grčija do zdaj poslali 253. Zadnja skupina je prispela februarja, od preostalih dveh članic je odvisno, kakšna bo nadaljnja dinamika.

Število ilegalnih prehodov niha, poostren nadzor ostaja

Policija je letos do 28. februarja obravnavala 441 ilegalnih prehodov meje, kar je za 252 odstotkov več kot v istem obdobju lani. Kljub razmeroma neugodnim vremenskim razmeram februarja ima velik porast, sicer pa, ugotavljajo na policiji, se nadaljuje lanski trend: število prehodov iz meseca v mesec niha. Z izboljšanjem vremenskih razmer tudi letos pričakujejo povečanje poskusov nezakonitega prestopa meje. Najpogosteje obravnavajo državljane Alžirije, Pakistana in Maroka. Tujci prihajajo iz dveh smeri, po vzhodni balkanski poti iz Grčije skozi Makedonijo in Srbijo ter po »novejši« južni balkanski poti, ki se začne v Albaniji, vodi skozi Črno goro ter Bosno in Hercegovino ter Hrvaško, v Slovenijo pa vstopajo na območju Bele krajine.

Na ministrstvu za notranje zadeve ocenjujejo, da začasne tehnične ovire služijo svojemu namenu, policija opravlja poostren nadzor na zeleni meji, stalno pa so povezani s pristojnimi službami sosednjih držav ter se sproti prilagajajo na razmere. S kolegi sodelujejo tako na operativni kot strateški ravni. Zagotavljajo, da so pozorni na vse meje in vse poti. Kljub temu ni mogoče natančno predvideti, kaj bo čez dva ali tri mesece.

V azilnem domu trenutno okoli 270 ljudi

Čprav skoraj vsi prebežniki izrazijo namero, da bodo zaprosili za mednarodno zaščito, se večje število ilegalnih prehodov v zasedenosti azilnega doma in njegovih izpostav ne pozna. Trenutno je v azilnem domu nastanjenih okoli 270 ljudi, približno toliko jih je že ves čas od konca migrantske krize v letih 2015 in 2016. Letos je sicer že 395 ljudi vložilo prošnjo za mednarodno zaščito, a so več kot 230 postopkov ustavili, ker prosilcev ni bilo več v državi.

Skoraj 70 prošenj so zavrgli ali zavrnili, 15 ljudem pa priznali status. Lani je mednarodno zaščito dobilo 152 ljudi, več kot polovica med njimi iz programa preemstitve. Na ministrstvu za notranje zadeve pravijo, da Slovenija tako za veliko večino ostaja tranzitna država.

- **Za prepoved naglavnih rut za deklice. Delo, 05.04.2018, str. 6**

Avstrija

Na kratko

Dunaj – Avstrijska vlada namerava prepovedati nošenje naglavnih rut deklicam, ki obiskujejo vrtce in osnovne šole, je po vladni seji povedal kancler Sebastian Kurz. »Zakrivanja majhnih otrok ne sme biti v naši državi,« je dejal. Po njegovem bodo z novim zakonom omejili spolno diskriminacijo deklet in preprečili razvoj »marginaliziranih vzporednih družb« v Avstriji.

»Treba se je opredeliti do političnega islama. Radi bi zagotovili, da bodo otroci svobodno odraščali in ne bodo potegnjeni v islamistične mehanizme,« je dejal podkancler Heinz-Christian Strache, član skrajno desnih svobodnjakov (FPÖ). V Avstriji ni mogoče govoriti o razširjenosti nošenja naglavnih rut pri deklicah. Na novinarsko vprašanje, ali imajo statistične podatke o razširjenosti te prakse, Kurz ni imel številke. Dejajle, da je to naraščajoč problem.

- **Đukanović lahko zmagal v prvem krogu. Vili Einspieler. Delo, 05.04.2018, str. 7**

Predsedniške volitve. V Črni gori je moč v rokah tistega, ki je na vrhu piramide

Po rezultatih javnomnenjskih raziskav bo Milo Đukanović zmagal že v prvem krogu predsedniških volitev. Račune bi mu lahko prekrizala visoka volilna udeležba, ki ni verjetna. Na rezultate volitev bodo odločilno vplivali tudi glasovi manjšinskih skupnosti.

Poleg voditelja Demokratske stranke socialistov (DPS) Mila Đukanovića v predsedniški tekmi sodeluje šest opozicijskih kandidatov. Đukanovićeve tekmece Draginja Vuksanović, Mladen Bojanić, Marko Milačić, Hazbija Kalač, Vasilije Miličković in Dobrilo Dedeić predstavljajo ideološko in etnično razdeljeno opozicijo. Ker se opoziciji ni uspelo dogovoriti za enega kandidata, Đukanović ostaja favorit volitev, ki bodo 15. aprila. Drugega kroga verjetno ne bo, Đukanović pa bo okrepil vlogo evropskega prvaka, ki je najdlje na oblasti.

Harmonija z manjšinami

Posebnost volitev je tudi, da je Črna gora dobila prvo predsedniško kandidatko. Kandidaturo Draginje Vuksanović je podprl Demos Miodraga Lekića. Predvolilna kampanja večinoma poteka med opozicijskimi kandidati in ne med njimi in Đukanovićem. Volilno pravico ima približno 535.000 volivcev, Đukanović pa bi moral za zmago v prvem krogu predsedniških volitev ob 70-odstotni volilni udeležbi osvojiti skoraj 190.000 glasov. V Črni gori so po razglasitvi samostojnosti dvakrat izbrali predsednika v prvem krogu, povprečna volilna udeležba pa je bila 65-odstotna.

Sedanja opozicija je delno v funkciji oblasti, delno pa ima drugačen pogled na prihodnost Črne gore, kar je dodaten vzrok, da ne more izpeljati resnih političnih sprememb v državi. Prosrbski in prorusski del opozicije, ki je pod vplivom Beograda in Moskve, že doslej ni imel podpore albanske in bošnjaške skupnosti. Z navijanjem za izstop iz Nata in umik priznanja Kosova tudi ne bo pridobil njene naklonjenosti.

Retorika in ikonografija iz devetdesetih spominjata manjšinske skupnosti na politiko, katere žrtve so bile. Ker se je prosrbska in prorusska opozicija napačno lotila rušenja Đukanovića, Črni gori ves čas vlada DPS z različnimi koalicijskimi partnerji, tokrat z Bošnjaško stranko (BS) in Liberalno stranko (LP). Đukanović je z manjšinskimi skupnostmi med vladavino vzpostavil bolj ali manj harmonične odnose, kar mu zagotavlja politično podporo.

Po anketi Centra za demokracijo in človekove pravice (Cedem) si 50,6 odstotka volivcev želi, da bi Đukanović znova postal predsednik. Po mnenju poznavalcev več kandidatov omogoča širšo izbiro, vendar to ne pomeni, da ima opozicija več možnosti. Đukanoviću bi lahko preprečila zmago v prvem krogu več kot 70-odstotna volilna udeležba, ker bi moral v tem primeru pridobiti glasove. Volilna baza DPS namreč ne bo pustila na cedilu svojega voditelja, vendar njihova podpora ne bi zadostovala. Đukanović bi moral pridobiti na svojo stran tudi opozicijske volivce. Če analitiki niso brcnili v temo z oceno, da bo zaradi neenotnosti opozicije veliko volilnih abstinentov, se Đukanović nima česa bati.

Vrnitev v državno politiko

Analitiki napovedujejo tudi možnost, da se bo Đukanović v drugem krogu pomeril z bivšim poslancem Mladenom Bojanićem, ki je napovedal predsedniško kandidaturu kot neodvisni kandidat, podpira pa ga večina opozicijskih strank. Podpirajo ga Demokratska fronta (DF), Demokratska Črna gora, Socialistična narodna stranka (SNP) in gibanje Združena reformska akcija (Ura). Bojanić je nekdanji član Pozitivne Črne gore, ki ga je zaradi njegovega nasprotovanja vodstvu stranke izključila, v javnosti pa je znan kot zagovornik suverenosti in nasprotnik vstopa Črne gore v Nato. Čeprav bi lahko Bojanić pridobil največ opozicijskih volivcev, ima tudi zaradi opozicijskih tekmecev manjše možnosti v prvem krogu. Đukanović je v Črni gori na oblasti več desetletij. Štirikrat je že bil predsednik črnogorske vlade, med letoma 1998 in 2002 pa tudi predsednik države. Po parlamentarnih volitvah leta 2016 je odstopil in prepustil položaj predsednika vlade tesnemu sodelavcu in nekdanjemu vodji črnogorske obveščevalne službe Dušku Markoviću. Čeprav je formalno sestopil z oblasti, je kot prvak DPS ohranil vse niti v svojih rokah. Kot svojega naslednika vidi Đukanovića tudi sedanji predsednik Filip Vujanović, ki se je povzpel na najvišji položaj v državi s podporo socialistov.

Če bo Đukanović zmagal, bo to njegov drugi predsedniški mandat in tretja vrnitev v politiko. V tem primeru ne bo le nemi opazovalec dogajanja v državi, kot je bil Vujanović, temveč se bo vmešaval tudi v delo vlade, medtem ko ji bo Bojanić v primeru zmage nasprotoval, kar bi vneslo več dinamike v črnogorsko družbo. Ker v Črni gori ni močnih državnih institucij in vladavine prava, je v takšnem sistemu moč praviloma v rokah tistega, ki je na vrhu piramide.

Vestnik, Murska Sobota

- **Da se Prijatelj, Novine in drugo ohrani. Ines Baler. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 14, 5. aprila 2018, str. 16**

PIŠK: digitalizacija starejšega knjižničnega gradiva

Ohranjanje dragocene kulturne dediščine – Večina izbranega gradiva je v prekmurskem knjižnem jeziku – Prevladuje časopisje

Pokrajinska in študijska knjižnica (PIŠK) Murska Sobota je že dobrih osem let vključena v projekt Digitalna knjižnica na spletu Slovenije – dLib.si, v okviru katerega skrbi za digitalizacijo predvsem starejšega knjižničnega gradiva. Nosilka projekta je Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, v njem pa sodelujejo že številne slovenske knjižnice in tudi druge ustanove. PIŠK skrbi za digitalizacijo gradiva iz celotne regije, prizadevajo pa si tudi digitalizirati gradivo, ki se nanaša na Porabje in madžarsko narodno skupnost.

Po besedah Klaudivije Sedar, koordinatorice projekta v PIŠK, je namen digitalizacije, ki jo sofinancira ministrstvo za kulturo, ohranjanje in širjenje kulturne dediščine, predvsem lokalne, in omogočiti dostopnost gradiva širši skupini uporabnikov.

»Digitalizacija je pomembna in praktična z več vidikov. Starejše gradivo se tako ohranja v fizični obliki, saj permanentna izposoja prispeva tudi k večji obrabi in poškodovanju že tako redkih knjižničnih izvodov. V digitalni obliki in dostopno na

svetovnem spletu pa omogoča enostaven in hitrejši dostop do vsebin, ki so pomembne za razumevanje preteklega kot tudi sedanjega časa,« je povedala Sedarjeva.

Vsak projekt pretvorbe iz analogne v digitalno obliko se začne s pregledom in izborom gradiva, ki ga večinoma hranijo v PIŠK, se pa zgodi, da si manjkajoče oziroma bolj ohranjene izvode izposodijo v drugih knjižnicah ali sorodnih ustanovah. Pri tem se upošteva zgodovinska vrednost vsebin za pomursko območje, redkosti, ki jih druge knjižnice nimajo, zmanjšanje fizične izposoje zaradi preprečitve obrabe in poškodovanja in obletnice izdaj ali avtorjev. Pri novejšem gradivu pa je zelo pomembno tudi to, da so urejene avtorske pravice.

Ko je gradivo pripravljeno, se z ustrezno programsko opremo začne tehnični postopek obdelave gradiva. Vse od skeniranja oziroma fotografiranja izbranega gradiva, optične prepoznavne, opremljanja z dodatnimi podatki, shranjevanja v različne oblike in na koncu objave gradiva v Digitalni knjižnici Slovenije. »Poudarek je na starejši periodiki v prekmurskem knjižnem jeziku iz prve polovice 20. stoletja, kar je tudi specifična našega kulturnega prostora, pa tudi na koledarjih in knjižnih izdajah. S tem ko to našo specifično digitaliziramo, promoviramo in predstavljamo drugim, prispevamo k ohranjanju in prenosu informacij, znanja in neprecenljive dediščine na prihodnje generacije,« je pojasnila Sedarjeva.

Poleg časopisov, med njimi so na primer prvi prekmurski časopis Prijatelj (izhajal med letoma 1875 in 1878), Prekmurski glasnik (1920–1921) Marijin list (1914–1941), Ljudski glas (1949 – 1952) in drugi, se digitalizirajo tudi občinska glasila in pomembnejše oziroma jubilejne izdaje knjig. »Pri tem se orientiramo predvsem na večje obletnice, ob 300. obletnici izdaje prve prekmurske knjige smo tako digitalizirali Mali katekizem Franca Temlina, lani dve deli v počastitev 500. obletnice začetka reformacije, letos pa je projekt digitalizacije že nekoliko zastavljen v duhu 100. obletnice priključitve Prekmurja matici. Najbolj obsežno gradivo so gotovo tednik Novine, bolje poznane kot Kleklove Novine, digitalizacijo teh bomo letos končali in tudi s tem zaznamovali 70. obletnico smrti Jožefa Klekla starejšega.« Novine tega prekmurskega katoliškega duhovnika, politika, urednika, nabožnega pisca in narodnjaka so izhajale med letoma 1913 in 1941 in so, kot drugo gradivo v prekmurskem jeziku, zelo pomembne za ohranjanje prekmurske jezikovne in narodnostne identitete.

Skupno so v PIŠK v teh letih uspeli digitalizirati 18 časopisov in časnikov, pet glasil ter devet knjig. Med avtorji teh so Franc Ivanocy, Števan Kuzmič, Franc Temlin, Janoš Karoš, Ferdo Godina in drugi. Poleg tega pa v Digitalni knjižnici Slovenije najdemo tudi katoliški Kalendar srca Jezušovoga (1903–1944), evangeličanski Düşevni list (1922–1941) in številne druge. Vse digitalizirano gradivo pa se vključuje tudi v evropsko digitalno knjižnico – Europeano in je tako dostopno množični javnosti.

- **»Na kulturi moramo graditi prihodnost«. Damjana Nemeš. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 14, 5. aprila 2018, str. 16**

V Porabju zaznamovali Cankarjevo leto

Literatura je most med dvema narodoma – Za Porabje je bil s prevodi Cankarjevih del izjemnega pomena Avgust Pavel
Literatura povezuje slovenski in madžarski narod, bistvenega pomena pa je tudi za manjšino, torej za Porabce. Omogoča jim namreč, da se zavedajo svoje identitete in posebnosti, ključna oseba na tem področju pa je bil v zgodovini Avgust Pavel, sicer slovenski jezikoslovec, pisatelj in etnolog, ki je bil poznavalec slovenskega ljudskega izročila ter je odlično obvladal knjižno slovenščino in porabsko narečje. Tako je bil posrednik med slovenskim in madžarskim narodom, kar mu je uspelo predvsem s prevodom in izdajo prve slovenske knjige na Madžarskem, to je s povestjo Ivana Cankarja Hlapec Jernej in njegova pravica.

Kot je povedal profesor Marko Jesenšek na srečanju predstavnikov založbe Slovenska matica ter kulturnikov iz Porabja in Pomurja na generalnem konzulatu Republike Slovenije v Monoštru, je bil to veličasten nastop slovenske književnosti pri Madžarih, saj sta se sosednja naroda šele takrat začela spoznavati tudi po jezikovni plati. »S prevodom štirih Cankarjevih del je Avgust Pavel postavil spomenik tako Cankarju in slovenski književnosti kot tudi sebi kot vrhunskemu poznavalcu obeh jezikov. Bil je genialen, daleč od navadnega tolmača, čutil je namreč, da posreduje med slovensko in madžarsko kulturo,« je povedal Jesenšek.

Porabska književnost danes se spopada z različnimi težavami. Tudi o tem je tekla beseda na srečanju v Monoštru, razpravo pa je vodila Marijana Sukič, dolgoletna urednica časopisa Porabje. Med sodelujočimi so bili tudi Francek Mukič, avtor prvega in drugega porabskega romana, Ernest Ružič, novinar in pisatelj ter pobudnik zbirke Književnost med Muro in Rabo, Franci Just, publicist in urednik, in jezikoslovka Zinka Zorko.

Kot je povedala Sukičeva, porabsko književnost zaznamujeta dve značilnosti: »Prva je ta, da je naša knjižna bera zelo skromna, prav tako pa so naše knjige namenjene delu bralcev, ki se nikoli niso učili knjižne slovenščine. Večina naših knjig zato izide v narečju in knjižni slovenščini, če želimo doseči tudi širši krog bralcev.«

Most med narečjem in knjižno slovenščino uspejo torej vzpostaviti avtorji iz Pomurja, ravno zaradi duhovne in jezikovne bližine.

Na srečanju so predstavili tudi razvoj Slovenske matice, najstarejše slovenske znanstvene založbe. Njen predsednik Aleš Gabrič je poudaril, da je bila matica ob ustanovitvi leta 1864 v prvi vrsti zamišljena kot društvo, ki naj poskrbi za vrhunsko slovensko beletristiko, torej za literarna in znanstvena dela. Po njegovih besedah je založba doživela tri vzpone, prvega že na začetku 20. stoletja, ko je začela izdajati tematsko bolj usmerjene zbirke. »Po 1. svetovni vojni je matica izgubila svojo prvotno vlogo, do njenega drugega vzpona pa je prišlo v 50. letih 20. stoletja, ko je začela sistematično izdajati posamezne zbirke.« Tretji vzpon je doživela proti koncu 20. stoletja, ko so začeli organizirati niz predavanj in simpozijev, ki so naleteli na dober odziv. »Slovenska matica ohranja živi stik med strokovnjaki različnih strok, kulturna tradicija pa je vsekakor vrednota, na kateri je treba graditi našo sedanjost in prihodnost,« je sklenil Gabrič.

Slovenska matica je lani s pomočjo Javne agencije za knjigo izdala sedem knjig, še dvakrat toliko pa s pomočjo drugih sofinancerjev. Založba ima veliko zbirk, nekatere med njimi so dolgoletne, na kar so zelo ponosni. »Omeniti velja tudi zbornik, ki je sicer po obsegu droben, vendar je po vsebini in odmevnosti zelo velik. Gre za zbornik o slovenski književnosti v Italiji in Avstriji, ki pa ga na žalost še ni na Madžarskem, zato upamo, da bo to srečanje tudi korak v tej smeri,« je povedala Katja Kleindienst, pomočnica urednika pri Slovenski matici.

Kot je dejal Boris Jesih, generalni konzul, je bil dogodek v prvi vrsti namenjen temu, da tudi v Porabju zaznamujejo

Cankarjevo leto.

- **Zgodbe z železniške postaje. A. Nana Rituper Rodež. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 14, 5. aprila 2018, str. 20**

Zadnja knjiga pisatelja in pesnika Milana Vincetiča

Kratke zgodbe Luna na mesecu izšle v prekmurščini in porabščini – Včasih duhovito, včasih z ironijo komentirajo dogajanje na železniški postaji – Ni družbene moči, ki se ne bi mogla skrhati ob socialnih, bioloških in naravnih silah

»Niti v sanjah si nismo predstavljali, da bomo delo Luna na mesecu/Luna na mejseci pesnika in pisatelja Milana Vincetiča predstavljali brez njega in da je to njegova zadnja knjiga,« je na literarnem večeru v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota povedal Franci Just, urednik knjige. Kratke zgodbe, ki jih je v porabščino prevedla Marijana Sukič, s katero sta nekaj dni pred pisateljevo smrtjo uskladila še naslov, sta skupaj založila in izdala Argo, društvo za humanistična vprašanja, in Zveza Slovencev na Madžarskem.

Šestnajst kratkih zgodb se dogaja na železniški postaji v Stanjevcih na Goričkem, napisane pa so z otroške perspektive v Vincetičevem značilnem pripovednem slogu. V zaokroženo pripoved jih povezujejo trije pripovedni liki, učeni Ravnatelj, progovni čuvaj Jurka in njegov sin, enajstletni radovedni in bister fantič Milko.

Ti opazujejo ljudi, ki prihajajo in odhajajo, in včasih duhovito, drugič z rahlo ironijo komentirajo dogajanje na železniški postaji. V te zgodbe je pisatelj vpletel življenjske usode navadnežev in posebnežev.

Pripovedni čas je avgust 1968, ko je Rdeča armada z vojaško silo zatrla praško pomlad in odvzela upanje na socializem s človeškim obrazom, ter silvestrovo istega leta, ko so lokalne oblasti ukinile železniško povezavo Murska Sobota–Hodoš, kar je prebivalcem Goričkega vzelo upanje na svetlo prihodnost, ki so jo oblasti obljubljale. Znamenita gorička Mariška pa odtlej ni več vozila.

Kot meni Just, je Vincetič ob tem v svojih zgodbah naslikal tudi nekaj značilnosti takratnega socialističnega časa, vseprisotnost ljudske oblasti in nelagodje ljudi pred njo. »Ta negotovost, ki se je s tem naselila v ljudeh, pa ni samo družbeno kolektivna, je tudi eksistencialna, globoko prežema pripovedne osebe, ki jih je razmestil po čakalnici in peronu stanjevske železniške postaje ter vanje vtikal spoznanje, da je človeško bivanje prepletanje in zlivanje nasprotij.« Kar pomeni, da je ni družbene moči, ki se ne bi mogla skrhati ob socialnih, bioloških in naravnih silah. Življenje je sestavljeno iz mnogih nasprotij, a je edino tako možno, in to je skušal Vincetič upesniti, pripovedovati in tudi razumeti.

So pa kratke zgodbe v knjigi Luna na mesecu tudi avtobiografske. Prav železnica je bila eden od osrednjih motivov v Vincetičevih pripovedih, pravi Just. Njegove zgodbe so velikokrat vezane na železnico in železniško postajo v Stanjevcih, kjer je bil njegov oče progovni čuvaj in oglednik, kot otrok pa je Vincetič z njim sodoživljal zgodbe z železnice in postaje.

Zadnja Vincetičeva knjiga je tudi dvajseta knjiga knjižne zbirke Med Muro in Rabo, ki je namenjena porabskim Slovincem, zato je dvojezična, v slovenskem knjižnem jeziku in porabščini. Vincetič je bil tudi stalni sodelavec, za to zbirko pa je prispeval štiri svoja dela, in kot je povedala Marijana Sukič, urednica časopisa Porabje, bil vedno z veseljem pripravljen zanje napisati zgodbe. »Imel nas je rad in tudi Porabci so spoštovali Vincetiča.«

Pa vendarle to ni zadnje Vincetičevo delo, ki ga bodo izdali. Kot je povedal Just, naj bi še letos ali prihodnje leto izšlo delo na podlagi njegove literarne zapuščine, a jo je treba še pregledati, večinoma je ostala v njegovem računalniku, nekaj pa je v rokopisu.

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **Koliko časa še knjige za Porabje?. –dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 2-3**

»Slovenska Matica kot najstarejša slovenska znanstvena in kulturna ustanova je nastala v letu 1864, v desetletju, ko je Avstrija omogočila ustanovitev podobnih društev tudi manjšim narodom,« so lahko od novoizvoljenega predsednika druge najstarejše slovenske založbe izr. prof. dr. Aleša Gabriča izvedeli gostje iz Porabja in Pomurja, ki so se na Generalnem konzulatu RS v Monoštru udeležili pogovora o pomenu slovenske knjige med Porabskimi Slovenci.

Predsedstvo Slovenske matice (ob predsedniku Gabriču še podpredsednik Janez Stergar in v. d. tajnika Katja Kleindienst) se je na prvo uradno pot izven Ljubljane podalo prav v Porabje in za knjižni kotiček v Slovenskem domu pripeljalo večje število slovenskih knjig. Kakor je na kasnejšem pogovoru Aleš Gabrič izpostavil, je bila v začetnih časih Matica nadomestek za lastno akademijo in univerzo. Medtem ko se je Mohorjeva založba posvetila literaturi za čim širši krog, je Slovenska Matica merila na zahtevnejše bralstvo. V zgodovini založbe so sledili vzponi in padci, danes pa deluje ustanova kot društvo z volonterskimi člani. Matica ohranja živi stik med strokovnjaki najrazličnejših (družboslovnih in naravoslovnih) strok, s sprejetjem zakona o Slovenski matici pa kaže, da bo tudi njen status urejen.

Knjižno bero preteklega leta s področij robotike, zgodovine, književnosti in filozofije je na kratko predstavila Katja Kleindienst in še nanizala dolgoletne zbirke Slovenske matice. Kakor je povedala, se pri založbi zavedajo storjene napake pri izdaji zbornika o slovenski književnosti v zamejstvu (predstavljeni so bili avtorji iz Avstrije in Italije, ne pa tudi z Madžarske) in obisk v Porabju označila kot izražanje opravičila.

V nadaljevanju je prorektor Univerze v Mariboru, akademik in jezikoslovec prof. dr. Marko Jesenšek predstavil madžarske prevode del Ivana Cankarja izpod peresa prekmurskega polihistra Avgusta Pavla. Dogodek na monoštrskem Generalnem konzulatu so namreč posvetili tudi 100. obletnici smrti velikega slovenskega pisatelja, udeležila pa se ga je tudi poznavalka porabskega slovenskega narečja, akademikinja prof. dr. Zinka Zorko. Profesor Jesenšek je izpostavil, da je bil Pavlov prevod Cankarjevega »Hlapca Jerneja« prva slovenska knjiga v madžarskem jeziku in obenem veličasten nastop slovenske književnosti, saj je sočasna madžarska kritika delo ocenila visoko. Avgust Pavel ni prevajal dobesedno, temveč je Cankarjev slog preoblikoval v slog madžarskega jezika. S tem pa ni postavil spomenika samo Ivanu Cankarju in slovenski književnosti, temveč tudi sebi kot vrhunskemu poznavalcu obeh jezikov.

Večer, namenjen književnosti, se je nadaljeval z razpravo o pomenu knjige med Porabskimi Slovenci. Na povabilo Generalnega konzula RS dr. Borisa Jesiha so se zbrali vidni piščoči in razmišljajoči ljudje iz Porabja in Pomurja. Direktor Radia Monošter Francek Mukič, avtor obeh dosedanjih porabskih romanov, se je spraševal, ali je vredno pisati za domače ljudi v porabskem narečju, ki je izrazno omejeno, ali pa je smotrno vzdigniti raven in tvegati, da knjige Porabci ne bodo brali. Obenem je pohvalil idejo knjižne zbirke »Med Muro in Rabo«, ki jo lahko že dvajset let prebirajo domači Slovenci v obeh jezikovnih kodih.

Urednik omenjene zbirke Franci Just je podčrtal, da je serija nadomestek za porabsko literarno infrastrukturo (gledališče, literarna revija). Namen zbirke pa je bil vsekakor ponuditi porabskemu bralcu izvirno leposlovno berilo, primerno za njegov miselni horizont. Literarni zgodovinar Just je še poudaril, da je narečna ustvarjalnost v zadnjih petnajstih letih izjemno narasla.

Pobudo za knjižno zbirko »Med Muro in Rabo« je pred dvema desetletjema dal novinar in pisatelj Ernest Ružič. Kakor je poudaril, podobno knjižno serijo so že prej imeli Slovenci na Koroškem in v Italiji, njegovo pobudo pa sta takrat pozitivno sprejela predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök in slovenski minister za kulturo Jožef Školč.

Eden od avtorjev knjižne zbirke Štefan Kardoš je na pogovoru izpostavil, da vse rajši piše za skupni prostor med Muro in Rabo. Sam je v svojem najnovejšem romanu dvogovore zapisal v arhaičnem prekmurskem narečju, kar je dosti njegovih bralcev zavrnilo. Predlagal je tudi razpis nagrade za kratko prozo ali poezijo v Porabju, ki bi lahko prerasla v tradicijo. Etnologinja Marija Kozar je omenila, da so nekoč Porabci prebirali Mohorjeve koledarje v slovenskem knjižnem jeziku, saj so nekateri - za pred kratkim izdano zbirko porabskih pravljic in povedk - leta 1970 pripovedovali zgodbe, ki so jih prebrali v teh knjigah. Porabska znanstvenica je še pripovedovala, kako sta na nekem romanju s hčerjo Judito Pavel našli hišo v štajerskem Šoštanju, kjer je Avgust Pavel prevajal »Hlapca Jerneja«.

Akademikinja Zinka Zorko je označila narečja kot dragocenost in prosila učitelje, naj dijakom dovolijo pisati kratka sporočila v dialektu, kajti »narečja nas bodo ohranila«. Novinar Dušan Mukič je opozoril na odstopanje porabske mentalitete od tiste v matični domovini in na kratko predstavil svoje poglede na potrebo po pisanju poezije v porabskem narečju.

Vodja gostujoče delegacije Aleš Gabrič je še poudaril, da je lahko majhnost tudi prednost, saj lahko »imamo samo mi, česar drugi nimajo«. Ob pomislekih o številu porabskih bralcev je navedel primer Franceta Prešerna, ki sam ni vedel, za koga piše. Podpredsednik Slovenske matice Janez Stergar je še izpostavil, da ima ustanova poseben občutek za zamejsko slovenstvo, kajti večina osrednjeslovenskih založb ne podpira izdaje mlajših in zamejskih avtorjev. »Že dejstvo, da dobijo porabski bralci ob vsakem božiču knjižni dar, nas mora navdajati z optimizmom. Seveda je treba najti poti, kako knjigo približati mladim, kako knjigo približati čim več ljudem. Ampak to ni vprašanje, s katerim se ukvarjajo samo manjšine. Tudi v Sloveniji se sprašujemo, kdo bere, zakaj bere in koliko bere,« je svoje misli strnil gostitelj Boris Jesih in dodal, da »čeprav brez knjig ni bralcev, tudi brez bralcev ni knjig«.

Povezovalka večera, glavna urednica našega tednika Marijana Sukič, je za konec svareče poudarila: »Če nemo šteli, te nas vrag vzeme«.

- **Poklonili smo se spomenu na našega prijatelja Milana Vincetiča. Ernest Ružič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 3**

Knjižna zbirka Med Muro in Rabo

Društvo za humanistična vprašanja Argo, ki po prenehanju delovanja Založbe Franc-Franc nadaljuje z izdajanjem knjižne zbirke Med Muro in Rabo je pripravilo v murskosoboški Pokrajinski in študijski knjižnici literarni večer, na katerem s(m)o brali iz svojih knjig, ki so v minulih dvajsetih letih izšle v tej knjižni zbirki, dr. Klaudija Sedar je pripravila priložnostno razstavo, Simona Cizar in Franci Just pa sta predstavila jubilejno 20. knjigo Luna na mesecu/Luna na mejseci, ki jo je v zbirko prispeval pokojni Milan Vincetič, in je tudi njegova zadnja knjiga.

O nastanku knjižne zbirke Med Muro in Rabo, v kateri v sozaložništvu z Zvezo Slovencev na Madžarskem izhajajo literarna dela za porabski knjižni dar, je govoril urednik Franci Just in povedal, da je pobudo za knjižni dar dal Ernest Ružič po tovrstnem zgledu med Slovenci na avstrijskem Koroškem in med slovensko manjšino v Italiji.

Prva knjiga, roman ERD, je bila pobudnikova, v dvajsetih letih pa so izšla dela Milana Vincetiča, Ferija Lainščka, Milivoja Roša, Karla Holeca, Karoline Kolmanič, Franceka Mukiča, Miška Kranjca, Dušana Šarotarja, Štefana Kardoša, Bee Baboš Logar, Ferda Godine in Branka Šömna.

Odgovorna urednica Porabja Marijana Sukič je predstavila porabski delež pri nastajanju knjižne zbirke, njenem pomenu za Slovence na Madžarskem in drugih razsežnostih doslej uveljavljenega projekta Slovencev na Madžarskem, ki nastaja v sodelovanju s Slovenijo. Urednika sta posebej izpostavila pomen, ki ga v zbirko prinašajo porabski avtorji, do zdaj sta to le Francek Mukič z romanoma Garaboncijaš/ Črnošolec in Vtrgnjene korenje ter Karel Holec z Andovskimi zgodbami/Andovskimi prpovejstmi. Preden je prebral odlomek iz romana Garaboncijaš, je Francek Mukič nekoliko podrobneje predstavil svojo literarno pot, ki se je pravzaprav začela leta 1982, ko je v Sloveniji objavil povest Poteptani češnjevi cvetovi (v knjigi je bila še predstavitev Porabja oziroma Porabskih Slovencev, ki jo je pripravila Marija Kozar Mukič) in nadaljeval z Garaboncijašem, ki je nato izšel v slovenskem knjižnem jeziku in samostojno tudi v madžarščini. Na duhovit način je svojo zbirko Andovskih zgodb predstavil tudi Karel Holec. Sicer pa s(m)o brali Ernest Ružič, Milivoj Miki Roš, Štefan Kardoš, Karolina Kolmanič in Bea Baboš Logar, medtem ko se Ferij Lainščku, Dušanu Šarotarju in Branku Šömnu zaradi obveznosti ni uspelo udeležiti literarnega branja. So pa organizatorji lahko zadovoljni z odličnim obiskom.

- **Generalni konzulat. Silva Eöry. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 4**

Po tistom ka je v Lendavi duga leta delovala konzularna pisana, stera je bila en tau veleposlaništva v Ljubljani, so v tom varaši 5. septembra 2016 slavnostno odprli Generalni konzulat Republike Madžarske. Po leti in pau se je generalni konzul dr. Gyula Földes s sodelavci preselo iz zidine, v steroy ma sedež Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost, v lepou obnovleni ram nekdešnje Hranilnice na lendavsko Glavno vilico 28.

Po rečaj Gyule Földesa tau, ka v Lendavi gé vogrski generalni konzulat, kaže, ka so za matični narod Vougri, steri živejo v Pomurji, fontoški, pauleg toga pa je za njih fontoška tüdi Slovenija. Na otvoritvi, na stero je prišlo dosta eričnih lidi, sta zbrane pozdravila ške domanji župan Anton Balažek in Ferenc Horváth, predsednik Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti, pa tüdi vogrski poslanec László Vigh.

Matej Andolšek, steri na slovenskom zvünešnjom ministrstvu vodi sektor za sausedne rosage, je pravo, ka majo generalni konzulati – nej je pozabo omeniti slovenskoga v Monoštri - fontoško vlogo pri uveljavljanji narodnostnih pravic. Levente Magyar, državni sekretar za gospodarsko diplomacijo na vogrskom zvünešnjom ministrstvu, pa je prva pravo, ka je lendavski že 23. konzulat, stere je v preminauči štiri lejtaj vse od Latinske Amerike do Azije gor odpro vogrski rosag. »Najbole fontoški so tisti, steri so v Karpatskom bazeni, in med njimi je tüdi té lendavski, « je cudjau Magyar in ške izpostavo več kak 1,2 milijarde forintov pomoči, stere je vogrski rosag v zadnji pou leta dau podjetnikon in pavrom madžarske narodnosti v Pomurji.

- **Letno srečanje sombotelskih slavistov. -dm-. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 4**

Kot vsako leto so tudi letos, 23. marca, na sombotelskem univerzitetnem središču ELTE SEK priredili strokovni večer treh slavističnih kateder (za slovenski, hrvaški in ruski jezik). Glavni organizator dogodka je bil univerzitetni profesor ruščine, vodja Slavističnega oddelka Savaria dr. István Pozsgai, ob sedanjih študentih in predavateljih pa so se ga udeležili tudi nekdanji predsednik - prorektor visokošolskega zavoda, slavist prof. dr. Karel Gadányi, nekdanja predstojnica Inštituta za slovanske jezike, rusistka dr. Mária Jankovics, in predsednica Sombotelske slovenske samuprave Marija Kozar Mukič. Strokovni del programa se je pričel s predstavitevijo slovenske knjižne izdaje »Pripovedno izročilo Slovencev v Porabju«, ki je izšla decembra 2017 in je o njej spregovoril eden od urednikov lovenist Dušan Mukič. Prevajalec pripovedi je najprej zavrtel originalni posnetek z glasom pripovedovalca Ferenc Labritza z Gornjega Senika iz leta 1970, živalsko pravljico pa je nato v knjižnoslovenski inačici prebral študent Katedre za slovenski jezik in književnost Norbert Gerencsér. Prisotni so lahko spoznali nekaj zanimivosti o nastanku knjige in njenem pomenu za etnološko in jezikoslovno stroko.

V hrvaškem delu programa je predavatelj dr. Tamás Krékity izvedel kviz z zanimivimi vprašanji o hrvaški zgodovini, književnosti, zemljepisu, športu in kulturnih stikih z Madžarsko. Prisotni so lahko marsikaj slišali slišali o preteklosti Dubrovnika in Reke, povezanosti pisateljev Miroslava Krležje in Ivana Mažuraniča z madžarskimi mesti ter različnih narodnih parkih na Hrvaškem - s tem pa obogatili svoje znanje o južni sosedni naši države.

Iz vrst rusistov so se najprej predstavili slušatelji t. i. »minor« smeri, ki so v ruskem jeziku najprej odigrali kratek zabaven skeč s šolsko vsebino, nato pa prebrali šaljive stavke, oziroma »zlate izreke« šolarjev v ruskem in madžarskem jeziku.

Ogledali smo si lahko tudi risanko s humorno spremenjenim besedilom v ruščini. (Študente je pripravila jezikovna lektorica dr. Elena Savelieva).

Sledil je kviz, ki so ga lahko pravilno rešili le dobri poznavalci ruske zgodovine. Predstojnik slavističnega oddelka dr. István Pozsgai je nanizal slavne bitke iz ruske preteklosti, navzoči pa so lahko ustreznega izbrali izmed štirih znamenitih vojskovodij. Nato je predavatelj projeciral podobe slik in kipov slovitih ruskih knezov in vojščakov, ki jih je moralo občinstvo prepoznati. (Pri knezu Aleksandru Nevskem nam je pomagal svetniški sij okoli glave, Mihaila Kutuzova, velikega nasprotnika Napoleona, pa smo prepoznali po poškodovanem očesu.)

Strokovni večer se je končal z degustacijo »slovanske jedače in pijače« (ajdove torte, tuninega namaza in kvasa), ki jo je z glasbeno spremljavo popestril hrvaško - slovenski duet.

- **Zasedanje medresorske gospodarske komisije. A.K. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 4**

V petek, 23. marca, je v Slovenskem kulturnem in informacijskem centru v Monoštru potekalo srečanje medresorske gospodarske komisije v organizaciji Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Komisiji, ki jo sestavljajo predstavniki slovenskih ministrstev in gospodarskih organizacij ter institucij iz Slovenije in zamejstva, se je tokrat kot častni gost pridružil tudi generalni konzul RS v Monoštru, dr. Boris Jesih.

Delovna skupina je bila oblikovana z namenom, da spremlja izvajanje strategije sodelovanja med RS in avtohtonimi slovenskimi narodnimi skupnostmi v sosednjih državah na področju gospodarstva do leta 2020. Porabje zastopa v komisiji Razvojna agencija Slovenska krajina. Ob aktualnih projektih so se člani komisije tokrat seznanili tudi z možnostmi, ki jih ponuja Monošter z okolico za bodoče investitorje.

- **Konferenca o prihodnosti slovanskih jezikov na Madžarskem. M.S. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 5**

Filološki inštitut za slovanske in baltske jezike na Filozofski fakulteti Univerze Eötvös Loránd v Budimpešti je 23. in 24. marca organiziral znanstveno konferenco o prihodnosti poučevanja slovanskih jezikov in narodnostnega šolstva šolstva ter kulture na Madžarskem.

Na konferenci je nastopila tudi slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss, ki je obenem predsednica pododbora za šolstvo in kulturo pri odboru narodnostnih zagovornikov v madžarskem parlamentu. Svoje predavanje je nasloвила Razvojne možnosti slovanskih skupnosti na Madžarskem v zrcalu pouka narodnostnih jezikov. Slovenska zagovornica je po kratki predstavitvi lastne, slovenske skupnosti izpostavila, da so danes zelo dobre možnosti, da se manjšinske skupnosti ohranijo. Na kratko je nanizala zakonsko podlago, od leta 1993 sprejetega narodnostnega zakona do novega Osnovnega zakona (Ustave), ki je bil sprejet leta 2011. Posebej je obravnavala šolski zakon (2011), ki narodnostnim skupnostim zagotavlja pravico, da organizirajo narodnostni pouk v raznih oblikah v okviru javnega šolstva (pouk v maternem jeziku, dvojezični pouk, pouk narodnostne materinščine kot predmeta), obenem pa zagotavlja možnost, da skupnosti prevzamejo upravljanje lastnih šol. Govorila je o napredku pri finansiranju narodnostnih šol, kjer se namesto vsakoletnih pogodb z Ministrstvom za človeške vire (EMMI) podpisujejo srednjeročne pogodbe, ki zagotavljajo stabilnejše delovanje teh šol.

Naštela je tudi nekaj problemov, kot je velika razlika med narečji, ki jih slovanske skupnosti govorijo na Madžarskem, in knjižnimi jeziki, ki jih poučujejo na narodnostnih šolah. To in dejstvo, da družine (skoraj) ne prenašajo več materne jezika na mlajše rodove, je problem ne le med Slovenci na Madžarskem, temveč tudi med drugimi slovanskimi manjšinami (Slovaki, Hrvati).

- **Delavnica v Slovenski vesi. L.R.H. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 5**

V organizaciji Mestne knjižnice Ferenca Móre in Slovenske samouprave Monošter-Slovenska ves so v Slovenski vesi pripravili velikonočno delavnico, ki se je je udeležilo kakih trideset otrok. Otroci so pod vodstvom knjižničarke Beatrix Bedi pripravljali velikonočne namizne okrase in tudi vence za vhodna vrata.

- **Posvečali so mačice. L.R.H. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 5**

Pri slovenski meši v Monoštri je na cvetno nedelo ljutomerski kaplan gospod Zoran Car posvečo mačice, s tem so se vörnicke spominali na Jezušov prihod v Jeružalem. Poslušali so evangelijum o Jezušovom trpljenji.

- **Priprave na praznike s pomočjo glasbe. L.R.H. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 5**

Na povabilo Zveze Slovencev na Madžarskem je pred velikonočnimi prazniki v Sakalovcih gostoval cerkveni zbor binkoštna cerkve z Nuskove MARANATA, ki ga vodi Nada Kisilak Vouri. Njihov program so poslušalci nagradili z dolgim aplavzom.

- **»Tak me je v srcé vdarilo, ka tau nekaj vej, ka dja živem«. Intervju: Majči Lang. Pogovarjala se je: Klara Fodor. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 6**

Lejpo tradicionalno navado má Skupščina Železne županije s tem, ka v spomin na revolucijo na Vogrskom leta 1848/1849 že doudji lejti drží svetek, gda dosta fele odlikovanj, priznanj da tistim narodnostnim lidam v cejlj županiji, steri doudji lejti dosta vse večinijo za svoj narod. Te lidi narodnostne organizacije leko predlagajo. Na letošnjom svetki je med Slovenci iz Porabja za svojo delo na kulturnom tali leko prejkvzela Spominsko plaketo pa medaljo Avgusta Pavla *Majči Lang* iz Slovenske vesi. Hvala Baugi, ka je nekakomi döjn na pamet prišla!

- Majči, kak ste zvedli pa kak vas je dosegnilo, ka vašo delo bole na veliko priznajo?

»Ništje mi nika nej pravo, samo gda je pismo prišlo, té sam na veliko gledala, ka je tau za pisma, ka je Majtényi László podpisan, ka pa štjé z menov. Gda sam go tapréštejla, té sam si mogla dola vsesti, tak me je v srcé vdarilo, ka tau nekaj vej, ka dja živém, ka tau mena dajo. Té sam zatok že vejdlá, s čim tau vse odi, ka dobim nika. Ali sto je namé predlago aj dja tau dobim, tau sam nika nej vejdlá.«

- Zdaj že vejte?

»Dja mislim, ka tau Slovenska narodnostna samouprava, ka té, gda je Erika Köleš tü djilejš mejla, té sam njim pravla, ka sam pismo doubila, pá té z rokami vtjüp vdarila, prej té smo pa nej zaman delali. Na, té sam že znala, ka tuj njena rauka nutra bila pa Iluške Bartakovič ranč tak, ona je spravila vcuj vse, ka je trbelo, ka so taum vse dola prajli, ka sam delala, tak, ka sam té že vejdlá, dej sam doma.«

- Kak ste se pa prpravlali, kakoli, ka ste vi vcuj navčeni k tomi, ka vöstanete pred lidi, depa tau je zdaj pa drügo bilau?

»Vej pa tak dosta sam se nej pripravlala. Mi smo z varaškim cerkvenim zborom v pondejlek večer meli vajo, ka mo pašio spejvali, pa té Feco Sütö tö prišo na vaje, pa té z rokami vtjüp vdari pa kama te tak zranja šli, ka nejmate frizure. Dja sam ma prajla, ti se s tem ne brigaj, vej že nika bau. Pa sam té domau prišla, gda je bila frtau devet pa sam té nota cingala našoj malo, té sem ji pravla, ka mene frizuro trbej. Moja vnukinja mena sir gora zasuče vlasé, če ja kama moram titi, ka če si sama süčem, tisto nej lepau, tisto vse indar ta stodji, ona mi pa lepau naredi. Té zdaj prej, ka mo nasé dejvala, tau že čletji vse na pameti odlo. Te mi Erika Köleš pravi, ka je tau tipična ženska navada, ka té nejga gvanta, če kama trbej titi. Dva omara vse puno gvanta mam. Moja čer je prišla, sva vse naprej znosile. Té sam pa naslejdjne skončala, sam pravla, vejš ka, nika se več nemo tü könto z drudjim, dja si bejli bluz nasé dejem pa čaren proslejk. Tau je djé tašo elegantno, svetešnje vsikdar. Té tau mena ništja nej pravo, ka do me pelali. Té sam pitala svojo čer, če de me ta pelala. Ja, vö si prej vzéme dén pa de me pelala. Zdaj té tak daleč bilau, gnauk samo Marton

Ropoš telefonira, ka v enoj vöri aj čakam, ka do té šli. Na, čer tö mejla mesto, ka tau zatok ti dobro spadne, če je stoj domanji taum. Pa domau so naja tö pripelali, namé vcejlak do daumi, ka sam puno rauž mejla. Tau mi je tö trno dobro spadnilo. Marička Kozar je nas taum že čakala, naprej v prvom redej sam mogla sejdeti, ka vsikšoga menja vö bilau djano.«

- Kak je üšo dola svetek, kak so vas svetili?

»Tisto sploj lepau bilau! Najprvim smo himno popejvali, potistim so tri dejkle bilé z gimnazije Nagy Lajos, ena je trno lepau popejvala, drüdje dve so pa verše gunčale. Té pa Majtényi emo svetešnji gunč, vse je tapravo, ka se je godilo pred 170. lejti, gda je foradalom (revolucija) vövdaro. Na tau so se začnila té priznanja vö talati. Dudji sto jer bijo a tisto vse puno bilau, ka smo iz cejle Železne županije bili, od Celldömölka, Kószega, Sárvára ptd.«

- Ka pa, gda ste vi na red prišli?

»Dja sam brž na red prišla, zatok sam pred tistim malo tremo mejla, samo aj me najprvim ne zovejo, aj vidim, ka stoj dela. Vejn sam bila peta ali šesta. Gda so me zvali, te sam že nišo tremo nej mejla, ne vejim, kak tau bilau. Trdjé so prejk davali, na srejdji je bijo Majtényi, on je prejk davo plaketo Avgusta Pavla, drudji gospaud medaljo, rauže pa notaroš. Tau so té vsakšomi vse ta prajli, sto ka je delo. Vse taši völtji lidgé so bili, med njimi sam srečo mejla spoznati, ka vodi laboratorij v Sombotelu, ka sir na papiri podpisani té Hadarič. Zatok mi je sploj dobro spadnilo, ka nekaj namé brodi. De sam pa nej brodila, ka me telko lüstva rado ma.«

(tadale v naslejdnji novinaj)

- **Vüzemska delavnica v Budimpešti. Irena Pavlič. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 7**

Čas hitro tadé, zdaj sta bila božič pa nauvo leto in je že tū vūzem. Prven smo se doma v Porabji tūdi splo pripravljali na vūzem, ranč tak kak na zimske svetke. Vert je kaulek rama red napravo, vertinja pa v hiši. Bejlili so, čistili in se postili. Prven so šče z žiraum nej kūjali v posti, samo z goščicovim oljem. Ponve, če so kaj pekli, so tūdi z oljem namazali. Za vūzem so šonko skūjali, vrgenjike spekli, djajca skūjali pa farbali, gren so v graci skopali, ga zribali, dali so šče vcuju sau. Vse tau so notra djali v lejpi korbau, pokrili z lejnim prčacom in tak nesli svečat na vūzem. Slovensko društvo v Budimpešti je v soboto 24. marciusa pripravilo vūzemsko delavnico. Tau pomejni, ka smo se pripravljali na vūzem. Z lūkovim lupinjom smo djajca farbali kak prven doma, gda je šče za jajca farba nej bila. Gda se je djajcina farba dobila, smo tūdi s tejn farbali. Na djajca smo s svečinim lojom napisali tulipane, piščance, zajčke, rauže. Po farbanji smo loj dola postrūgali pa so nastale lejpe pisance. Na Vogrskom je prven pa tūdi zdaj velka šega bila, ka so na vūzemski ponedeljek pojge odli šprickat (húsvéti locsolás). Tau je v Porabji nej bila šega. Vertje so na vūzemski ponedeljek najprven šli na njivo gledat, kakšno je sildje (žito, pšenica), ka so jeseni posejali. Nesli so na njive na cvetno nedelo posvečene mačice. Te mačice so notro bodnili v zemlo, aj prej posvečene mačice varujejo pauv pred lagvim dežjem pa točo. Mi, Porabski Slovenci, člani društva smo šče vejnce pleli, je okrasili s papirnatiimi djajci, piščanci, zavci, raužami. Počūtili smo se dobro, si pripovedjali od starih časov, kak je bilau na takšen velik svetek doma, kak je vūzem. Vejmo, ka je vsakša ves mejla druge šege. Na konci smo malo spejali, geli, nazdravili in želeli lejpe, blajžene vūzemске svetke.

- **Velikonočni zajček v porabskih vrtcih. Vzgojiteljica asistentka Romana Trafela. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 7**

V pričakovanju velike noči smo se v porabskih vrtcih seznanili s temo o velikonočnem zajčku.

Ogledali smo si sliko zajca in ga opisali s slovenskimi besedami. S pomočjo slikovnih kartic smo ugotavljali, kaj dela zajček. Ugotovili smo, da zajček sedi, skače, rad jé korenček, se skriva in barva jajca. Tudi mi smo zajčku pomagali barvati jajca. Uporabili smo različne barve in jih poimenovali v slovenskem jeziku. Zajček se je ob barvanju popackal, zato smo mu z deklamacijo Zajček Rjavček se umiva pomagali, da se je umil.

Naučili smo se novo pesmico o zajčku, rajali in veliko ustvarjali.

V petek 23. marca popoldne pa smo se z otroki iz vrtca Dolnji Senik udeležili velikonočne delavnice, ki je potekala v kulturnem domu na Dolnjem Seniku. Delavnico je organizirala Slovenska manjšinska samouprava, vodila jo je gospa Bea. Delavnica je bila namenjena tudi otrokom iz vasi, pridružili pa so se nam tudi starši. Z otroki smo izdelovali različno velikonočno dekoracijo, ki so jo otroci odnesli domov in okrasili svoje domove. Po ustvarjalno preživetem popoldnevu smo se posladkali še s pogačo.

- **Pavlova paut Sombotelčanov. Marija Kozar. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 10**

Avgust Pavel in njegvi kolejar iz Budimpešte, Sándor Gönyei, sta 1936-oga leta od veukoga četrtka do veuke sobote ojdla po vesnicaj od Monoštra do Svetoga Petra (Őriszentpéter). Po pauti sta gledala pa dojdjemala, dojnamalala iže pa spitalava lūstvo. V Monoštri od panaufa do Farkašovec sta se pelala s foringašom, s kaulami. Tadale sta pa šla pejški.

Kotrije slovenskoga in muzejskoga društva iz Sombotela že šesto leto odimo po potaj Avgusta Pavla. Organizatori programa so Sombotelska slovenska samouprava, Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel in Muzejsko društvo Železne županije. Prvo leto smo mi tō meli foringaša. Po tistom pa odimo pejški, ka nas je vsikder več (letos nas je bilau 50). Če daleč demo, te mesto foringaša bus gorvzememo. Samo 2006-oga leta smo šli do vesi Őriszentpéter. Od 2011-oga leta odimo samo v slovenske vesnice kauli Monoštra. Bili smo že v Slovenskoj vesi, Sakalauvci, Števanovci, Andovci pa na Dolenjom Siniki. Največkrat pa pri jezери Hársas v vesi Máriaújfalu. Letos smo se tō s cugom pelali iz Sombotela do Monoštra. Eno vōro smo prve mogli titi kak ovak, ka ranč na te den – 25. marciusa – so cajt za eno vōro naprej postavili. Za toga volo je niške nej zamūdo. Ništerni so betežni gratali, zatok so nej prišli.

Najprve smo se stavili v Muzeji Avgusta Pavla. Tam se je že par dni (h)ladila andovska palinka. Direktorica Piroška Molnár in muzejski pedagog Laci Gueth pa sta nas čakala z vrauči tejom (čajem). Po pozdravaj direktorice je v muzeji šegau mejla goršteti nika s toga, ka je oča napiso, či Judita Pavel. Una je zdaj nej mogla v nami priti, tak je gorštejla Marija Kozar. Avgust Pavel je v slovenski in madžarski vesnicaj tau tō spitalo, ka je lūstvo lovilo pa vkūppobiralo kauli rama pa v lesej. Srne so z drautom zgrabili. Mesau so zeli, kaužo so odali, iz pažlotov pa so klince naredli za nika obešavat (obešalnike). Zavce so ranč tak lovili. Lisice so prve en mešec polagali. Čonte, zginjenoga mačka ali kokauš so pod pleve skrili. Gda je redno ojdla na tisto mesto, te so gi nalekli skopec, pa so go zgrabili. Lisicino kaužo so odavali.

Pojbičke so divdje golaube domau nosili, pa v mali klonjaj doma meli. Mlade vrane so lovili s skopcom, pa spekli. Takšo dobro mesau majo prej kak piškenci. Pavri so v lesej/gaušči sūjo listke vkūppgarblali v geseni. S tem so nastilali kravam, zatok so toma pravli, ka je tau »nastalca«.

Pri pavarskoj iži podgange pa mūši tō lejčejo, pa kvar delajo. Podgane so z veukov ladov zgrabili. V Muzeji Avgusta Pavla geste edna mala škatūla s trejmi lūknjami pa drauti. S tem so leko tri mūši nagnauk zaničali.

Na cvejtno nedelo smo iz muzeja šli k meši in poslušali, kak lepau so spejali pasijon o Jezošovom trpljenji. Po meši nam je v sausadnoj zidini predsednica Društva Pannonkapu Andrea Károly nutpokazala ižo, v šteroj je gnes gledališka dvorana in dvorana za razstave. V 12. stoletji je tau bila cerkev svetoga Gottharda, cerkev cistercijanski baratov. Sledik so go nūcali za kaščo (magtár), zdaj je pa kulturni dom.

Pred podnevom smo dosta vse dobili za dūšo, po podnevi pa smo se za zdravo tejlō napautili do jezera Hársas. Ništerni smo se lepau pomalek šetali, ništerni so pa med nami bole brž šli. Parpovejdali smo se tō, pa smo kīsnau na pamet vzeli, ka že dugo odimo, pa smo eške itak nej taprišli, kam smo steli. Tak smo te mogli malo nazaj, pa nimo kapejle gospaуда Brennera smo tadale šli po gaušči. No, zdaj smo vidli, ka je tau »nastalca«. Gnes več ne garblajo, v gaušči ostane, ka je za njau dobro. Za nas včasik tō dobro bilau, gda je paut blatna bila, smo po nastalci ojdli. Šli smo po »Marijinoj pauti«. Na drejvaj je bila namalana litera »M« s križem. Tak smo prišli do jezera, de pa nej s tisti kraj, gde so že eni nas čakali, liki na srejdi smo vōprišli. Malo trūdni, depa veseli smo se srečali s padaši, šteri so že flajсно geli špek. Nam je tō šmejkalō. Najbole so pa nam šmejkalē koškicove pogače/ raji reteši, štere so za nas spekli strina Majči Lang. Madžari so takše eške ranč nej vidli,

nej ka bi geli. V imeni vsej nas se lepau zavalimo za ta lejpi dar, ka smo dobili na Pavlovoj pauti od Porabske Slovenke, štera je letos dobila Pavlovo plaketo.

Na kraci sta se pripelala muzikanta s Sombotela. Ženske so pa že cejli den z nami bile. Pri jezери so Sombotelske spominčice tazospeljvale pet veseli porabski slovenski pesmi. Naši madžarski padašom se je tō trnok vidlo. Sekretar muzejskoga društva Kálmán Tóth je gorprešto slovensko balado Smrt kralja Matjaža, v madžarskom prevodi Avgusta Pavla. Krau Matjaž je zatok mogo mrejtj, ka je rad emo ženo enga gospauda v Celji. Gospaud je zvōdo, pa ga s sablov bodno. Gda so pri obōdi sejdli gospaudge, so začnili mrtveci zvoniti. Žena gospauda se je tak prestrašila, ka gi je žlica z roké spadnila. Gospaud je pa od čemeraj naužič v njau smekno. Zdaj se pa un prestaršo, pa je sto vujti. Lapec ma tanačivo, ka zavolo nezvejste žene aj ne vujde z domi. Slovencom in Madžarom se je vūdo program na cvejtno nedelo. Vsikši je obečo, ka kleti tō pride na Pavlovo paut.

S kulturnim programom smo den začnili pa končali. Od jezera do cuga smo že po kračišoj pauti šli pejški nazaj. Doma nas je nej trbōlo aupati, sladko smo zaspali.

- **Velikonočna delavnica. Agica Holecz, predsednica. Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter, 5. aprila 2018 - Leto XXVIII, št. 14, str. 12**

23. marca popoldne ob 16. uri je Slovenska narodnostna samouprava v Števanovcih v kulturnem domu organizirala velikonočno delavnico. Ta program je že tradicionalen.

Na začetku so učenci DOŠ Števanovci recitali in zapeli pomladanske in velikonočne pesmi. Tudi cerkveni pevski zbor je zapel dve pesmi. Potem se je začela delavnica.

Mateja Huber je iz volne delala zajčke. Tako starejši in mladi so z veseljem in aktivno sodelovali. Iluš Dončecz je naredila cvetlice iz krep papirja, Iluš Časar pa je okraševala jajca s servietami. Kata Čabai je prikazala, kako se rišejo velikonočni motivi na les in kako se lahko glazirajo(zapečejo). Bilo je zanimivo. Vsi, ki smo ta dan bili skupaj, smo aktivno in pridno delali. Zelo sem bila vesela, da se je dvorana napolnila. Več generacij se je skupno pripravljalo na veliko noč.

Mladina

- Prišlek : v službi njenega veličanstva /Vlado Miheljak. – št. 14, 06.04.2018, str. 6
- Begunec, ne pa kriminallec : sirski begunec v dolgem boju s slovensko protitujsko politiko /Peter Petrovčič. – št. 14, 06.04.2018, str. 7
- Zastava OF prepovedana : rdeča zvezda kot prekršek /Borut Mekina. – št. 14, 06.04.2018, str. 10
- »Rapefugees« : politično spodbujen strah pred migranti /Peter Petrovčič. – št. 14, 06.04.2018, str. 12
- Kloaka sredi mesta : Katalonija, pošta in kanalizacija /Bernard Nežmah. – št. 14, 06.04.2018, str. 16
- Orbanov Janša : kako SDS ob pomoči ameriških svetovalcev uvaža preverjene propagandne tehnike / Borut Mekina, Akos Keller-Alant. – št. 14, 06.04.2018, str. 18-23
- »Levičar je nekdo, ki aktivno spreminja svet na bolje« : Boris Krabonja, čistilec družbene umazanije : intervju /Vasja Jager. – št. 14, 06.04. 2018, str. 32-37
- Začetek razkola EU? / Markus Becker et. al. – št. 14, 06.04.2018, str. 38-39 (c 2018 Der Spiegel)

Reporter

- V Moskvi pomnik slovenskim žrtvam / Ivan Puc. – št. 14, 03.04.2018, str. 10
- Spodletela zaostritev azilne zakonodaje /Aleš Žužek. – št. 14, 03.04.2018, str. 11
- Narodi SFRJ za Matiča niso »tekoči posli« /Ivan Puc. – št. 14, 03.04.2018, str. 12
- Politični zapornik : o preganjanju Carlesa Puigdemonta / Aleš Žužek. – št. 14, 03.04.2018, str. 22
- Radikalni levičarji dvigujejo pesti /Aleš Žužek. – št. 14, 03.04.2018, str. 24-27
- Izgon ruskih diplomatov : pro – contra /Aleš Žužek, Matej Klarič. – št. 14, 03.04.2018, str. 39
- V Sloveniji me je osupnila tolikšna naklonjenost do Rusije /Brent R. Hartley, ameriški veleposlanik v Sloveniji. – št. 14, 03.06.2018, str. 46-51

Periodične publikacije – kazala Periodične publikacije – kazala

- **Language and Education, Volume 32, Issue 1, 2018**
<http://www.tandfonline.com/toc/rlae20/32/1?nav=toCList>
- **Nationalities Papers, The Journal of Nationalism and Ethnicity, Volume 46, Issue 1, January 2018**
<https://www.tandfonline.com/toc/cnap20/46/1?nav=toCList>
- **Language, Culture and Curriculum, Volume 31, Issue 1, March 2018**
<https://www.tandfonline.com/toc/rlcc20/31/1?nav=toCList>